

Casus tres medici, quorum agit primus, de febre petechiali. Secundus, de foemina phthisi laborante. Tertius, de virgine in incendio Sprembergensi a fumo et vapore quasi mortua / [Joannes Crüger].

Contributors

Crüger, Joannes, 1678-

Publication/Creation

Budissae : J. Wilischius, 1708.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/c2gmpv88>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

JOANNIS CRÜGERI,
Philosophiæ & Medicinæ Doctoris, Illustr.
Dn. S. R. I. Comitis Schönburg, Pöni-
censis & Glauchaviensis Archiatri

CASUS TRES MEDICI

quorum agit

Primus, De Febri Petechiali.

*Secundus, De Fœmina Phthisi Hereditaria
laborante.*

*Tertius, De Virgine in Incendio Spremer-
gensi à fumo & vapore quasi mortua.*

*Adjectis in fine Illustrium & Excellentiss. Medicorum quorundam
Responsoriis ad Epistolas quasdam, de quæstionibus: num Venæsectio in quasi suf-
focatis à fumo & vapore jure merito locò gaudeat, an non? Num & Oli phi-
losoph. actn, an potentia acidus sit et refrigeret; Et Autorum
allegatorum Jndico.*

BUDISSÆ,

Sumptu JOHANNIS WILISCHII, Bibliopolæ.

Literis RICHTERIANIS,

Anno M DCCVIII.

SERENISSIMÆ PRINCIPIS
ac DOMINÆ,

DN ERDMU-
THÆ DOROTHEÆ,

Natæ & viduatæ Duci Saxoniae, Juliaci,
Clivæ & Montium, Angariæ & Westpha-
liæ, Landgraviæ Thuringiæ, Marchionissæ
Misniæ, & Lusatiæ Superioris & Inferio-
ris, Principali Dignitate Comiti Henneber-
giæ, Comiti Marcæ, Ravensburgi
& Barbiæ, Dominæ Ra-
vensteinii &c.

*Principi Piæ, Felici, Magnanimæ & Muni-
ficæ, Dominæ meæ Clementissimæ,*

*Regimen Pacatum, Fata undiquaque
prosperrima & exoptatissima!*

Nec non

*Illustrissimo Pro-Marchioni Lusatiae
Inferioris ac Domino,*
DN. WILIBALDO ab HUWALD,
*Dynastæ in Straupiz &c. Domino suo
Gratiosissimo.*

Ut Et:

*Illustrissimis, Generosissimis & Excellen-
tissimis LIB. BARONI, COMITI
ac Dominis,*
DN. OTTONI WILHELMO SCHENK,
*Lib. Baron. à Landsberg, Dynastæ in
Leuthen, Teupiz, Buchholz &c. Consi-
storii Directori Eminentissimo;*
DN. FRIDERICO CASIMIRO,
*S. R. I. Comiti de Lynar, Dynastæ in
Libenau & Glunick &c. Consiliario in
Regimine Lusat. Inf. Supremo gravissi-
mo.*
DN. HEINRICO OTTONI de STUT-
TERHEIM, *Dynastæ in Ogrosa,
Bollschwiz, Schelniz &c. Capitaneo Præ-
fecturarum Forstensis, Spremberg. &*
A 2 Vet-

*Vetschoviens. maximè spectabili, & Fu-
dicii Provincialis in Lusat. Infer. Asses-
sori benè meritissimo.*

Non Non:

*Illustribus, Generoso & Excellentissimis
Dominis,*

**DN. JOHANNI WEISIO, JC. quàm
famigeratissimo.**

**DN. HEINRICO PETRO ab HABER-
KORN, Heredit in Hobendorff, Co-
miti Palatino Cæsareo splendidissimo.**

*Sacr. Reg. Majest. & Elect. Saxon. Se-
renitatis in tutela supremâ Ipsius Sereni-
tatis Mauritiï Wilhelmi, Duc. Sax. & c.
& c. & c. Pro-Marchioni, Consistori Di-
rectori & resp. Capitaneæ Præfectura-
rum Forst. Spremb. & Vetschov. & Con-
siliariis in Regimine per Lusatiam Inf.
Supremis Eminentissimis, longè gravis-
simis,*

*Dominis suis Gratosissimis, Patronis Ma-
ximis, Felicitatem & Vitam longævam!*

SERENISSIMA DUX,

Princeps ac Domina Clementissima.

Ut et

Illustrissime Pro-Marchio Lusatiæ Inferioris,

*Illustrissimi, Generosissimi & Excellentissimi LiB. Baro. S. R. I.
COMES & CAPITANEE Præfecturarum Forst Sprem-
berg, & Vetschoviensis,*

*Illustres, Generose & Excellentissimi Domini Consistorii Director &
Consiliarii in Regimine per Lusatiam Inferiorem Supremi
Eminentissimi,*

Domini Gratosissimi, Patroni Observantissimi.

Nihil mihi venit in mentem aut
memoriam, aut certissime nulla commo-
dior ratio observantiæ devotissimæ & gra-
titudinis meæ debitæ in *Vestram Serenita-
tem, Vestras Illustriss. Excellentias, Vestras
Excell.* pro gratia summa, benevolentia
singulari pariterque beneficiis variis in
meam

DEDICATIO.

meam tenuitatem aliquot ante annorum spatium sæpenumero & ubertim collatis aliquo modo testandi, quam quã me nunc inpræsentiarum usum videtis, hoc est, **Vestrae Serenitatis**, *Vestrum* imò quoque *Illustrissimorum & Excellentissimorum Nominum* præ aliis huic opusculo exiguo humillimè & officiosissimè inserendi audaciam sumsi haud minimam, subjectissimè & observantissimè rogans rogansque, hanc in sinistram nulla ratione interpretemini partem.

Non enim erat mens mihi, publicæ luci Casus hosce tres Medicinales dare, si vel maximè rationes mihi haud insufficientes essent istos, qui quoque meis *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ* magna ex parte admodum acciderunt non sine *δυσφορία*, neutiquam perticendi, sed potius manifestandi; nihilo tamen minus id non me fecisse **Vestrae Serenitati**, *Vobisque Illustrissimi & Excellentissimi Patroni* velim persvadeatis, nisi assensu unanimi æque ac svasu nonnullorum optimorum Fautorum & Bibliopolæ ipsius sæpius repetito id devinctum me putâro reddidisse, ne viderer laboribus hisce superbire me velle, quod autem abs me nullo unquam modo excogitari posse omni procul dubio arbitratum ero.

Accipe itaque hoc, **Serenissima Dux**, quicquid est, animumque subjectissimum & humillimum sereno vultu respice offerentis, non ipsum quod offertur. Suscipe **Decus Viduarum Serenissimarum**, **Idea Principum Illustrissima**, **Mater Patriæ Clementissima & Munificentissima** mea, exiguum hoc devotionis meæ observantiæque obedientissimæ pignus, quod ad **Vestrae Serenitatis** pedes pro Clementia Principali in meam tenuitatem semper collata, & quidem

DEDICATIO.

dem inter subjectissimos Clientes minimus & vilissimus, pro-
volutus, humillima animi subiectione depono.

Suscipite inquam, *Illustrissime Domine Pro-Marchio Lusatiæ
Inf. Domine Gratosissime, Illustrissimi & Generosissimi Lib. Baro,
Comes & Capitanec Præfecturarum Forst. Spremb. & Veischovien-
sis, Illustres & Excellentissimi Dn. Dn. Dn. Dn. Consistorii Director
& Consilarii in Regimine per Lus. Inf. Supremi Eminentissimi,
quàm gravissimi, Domini Gratosi & Patroni Maximi* ab eo, quem
semper Vestrum Clientem paratissimum & devinctissimum, ta-
men indignum & immeritum ad officia quævis testanda habea-
tis, tenuem & exiguum, quem Minerva ipsi peperit, ingenii fœ-
tum, istumque sub tutela Vestra in lucem simul prodire publicam
annuite.

Certissimum enim habeo & constantissimum, hâc sub uni-
brâ prolixâ Vestra ab omnibus contagiosis & malignis lingvæ
rabiôsæ & furibundæ moribus tutum & salvum eum perstitu-
rum, & quidem haud sine prægnantissimâ causâ, quia Vos *Il-
lustrissimi, Generosissimi & Excellentissimi*, Magnæ Rutæ Saxonicae
vir detentis & immarcescibilis, ad multa secla duraturæ, nul-
lumque genus venenosum admissuræ, estis *Proceres, Columnæ
& Fulcimenta*.

Conserva itaque Jova O. M. *Serenissimam Principem ac Do-
nam, Dominam Erdmutham Dorotheam, Ducem,
Saxonia &c. &c. &c.* è stirpe quondam Regia natam pervetu-
stâ, quæ usque in hanc diem sanguineos Reges & Reginas ha-
bet, *Dominam meam Clementissimam & Principem Pientissimam
& Magnanimam*, una cùm *Serenissimis Dominis Filiis, Principibus
ac Dominis itidem meis Clementissimis*; Det **ILLIS** DEUS de rore
Cœli & ita benedicat, ut jure merito dicere possint, benedictio-
nem Domini crastina luce de novo semper apparere, purita-
tem que verbi divini apud nos florere, vigere & crescere.

Sum-

DEDICATIO.

Summus quoque omnium rerum Fabricator in pylios annos usque **Vestram Serenitatem** cum sanitate firmissimâ & constantissima, pariterque Regimen Marchionatus Lusatiæ Inferioris Patriæ meæ suavissimæ Supremum cum Dn. Capitaneo Præfectur. supra jam laudatarum eminentissimo & gravissimo, quo loco & nomine *Sacræ Regiæ Majest. & Electoralis Saxonicae Serenitatis Domini* **Friderici Augusti** in Tutela suprema **Serenitatis Illius Domini Mauritii Wilhelmi**, *Ducis Sax. &c. &c. &c. Principum ac Dominorum meorum Clementissimorum* Vos *Illustrissimi & Excellentissimi Mæcenates* perfungimini, abire largiter permittat, nec totum vitæ tempus **Vestræ Serenitatis & Vestrorum Illustrissimorum & Excellentissimorum** unquam tristari, sed felicitate exoptatissima, imò perpetua tum corporis, tum animi abundare patiatur, quò sub **Vestræ Serenitatis** umbra tuti & esse sumus salvi, quo consilia *Vestrarum Illustrissimorum & Excellentissimorum* sanissima & gravissima in totius regionis incrementum, quam diu vivitis, & utilitatem semper vergant magnam, simul in ista nostra terra habitet, Pax & Justitia; Tandemque hâc in machina macrocosmica sero fatis absoluto vitæ termino, æternitatis heredes **Vestram Serenitatem, & Illustrissimos & Excellentissimos** Vos efficiat. Valete & favete.

Vestræ Serenitatis

*Vestrarum Illustrissimarum Excell. Excell. Excell. Excell.
Vestrarum Excellent. Excellent.*

Dabam Spremberga, è museo die Onomastico
*Serenissimi Mauritii Wilhelmi Ducis Sax.
nim. vigesimo secundo Septemb. 1707.*

Subjectissimo
Devotissimo Clienti

JOANNI CRÜGERO.

לימוד יהודי

חיי וגירלי:

Procœmium
ad
LECTOREM BENEVOLUM
&
CANDIDUM.

OMnes inter Morbos Microcosmicæ machinæ in hacce calamitate contingentes ut plurimum communissimos & notissimos pariter, jure meritissimo referendas esse Febres experientia quotidiana, rerum omnium magistra nos docet; quippe nullus fere invenitur, qualisqualis & sit, febre vel intermittente quartana, tertiana exquisita, quotidiana &c. vel acuta, acutissima & maligna contagiosaque laborasse nulla ratione in confesso sit, ad quod & Poëta alludit, inquam: *Vis sine febre mori.*

Quales morbos febriles non solum in urbibus & pagis, sed etiam in castris præcipue, in quibus haud pauci hâc labe annuatim afficiuntur, & ob victum iurordinatum partim, partim ob miasma, sive inquinamentum contagiosum, conceptum, vel illatum milites, ut muscæ subito vitam cum morte commutant, diligenter animadvertere non de nihilo existimamus.

Morbos haud forsan vocamus febriles, si enim acuratissime & ad amissim loqui liceat, omnem febrem esse κατ' ἐξοχήν, proprio & stricto significato morbum sciamus, adeoque nullam febrem recte, sed κατὰ χρῆσιν, abusive, improprie & latissime vocari posse symptomaticam & comitatam videamus.

Quoniam autem febris quæque origine gaudet è particulis igneis valdè subtilibus, h. e. Θινο-φεις, certo habito respectu & gradu,

gradu, quæ per corporum poros transire & sic calorem præternaturalem excitare possunt, ut Plato in suo *Timeo* p. m. 1078. dicit: *πῦρ δὲ πάντων γενῶν συμπεσέσθαι. ὁθεν δὲ ὑδατος καὶ γῆς ἀέρος τε καὶ ὅσα ἐκ τῶν συνίσταται διαχωρεῖ, καὶ εἶχει ἑδὲν αὐτὸ δύναται.* Ignis autem præ cæteris generibus minutissimis constat particulis. Ideoque aquam, ærem & terram, & quæ ex his, (benè observa,) componuntur omnia, penetrat transilitque, usque adeo, ut nihil ipsum valeas cohibere. Et divus noster Hippocrates Medicorum omnium Princeps lib. de *Dietâ* cap. 4. non injustè inquit: *τὸ πῦρ δύναται πάντας διὰ παντὸς κινῆσαι.* Ignis sive particule ꝑ̄ ea omnia per omnia movere possunt.

Licet hæc supra dicta paullo *ἀκρίως* intelligenda nobis videantur; nihilo tamen minus ad nostrum propositum commodè applicari possint, consideratione expendentis exquisita, à generalioribus & latioribus ad specialiora & strictiora progressum faciendum esse.

Quid enim pulchrius & accuratius dici potest, quam quod febris *γενικῶς* constet calore præternaturali, sive particulis igneis i.e. ꝑ̄ eis abundantibus, ut jamjam taceamus *ἐδικῶς* febrem petechialem, prodromum pestis, morbum sanè atrocissimum, periculosissimum & de eventu admodum dubium.

Hic enim morbus truculentissimus, Microcosmi Principem, vitæ Regiam, Cor ipsum, primum vivens & ultimum moriens aggreditur & infestat adeo, ut citissime & quidem in principio illi obscundet necesse est, aliàs damnum ingens, imò ipsum interitum haud innoxium pati certè putemus.

Hinc operæ pretium duximus de hæc febre petechiali provirili agere & disquisitioni eruditiorum subjicere. Deum autem T. O. Maximum supplicibus veneramus precibus, velut conatibus hisce cœlitus adspirare, quæ omnia in divini Nominis sui gloriam, emolumentum nostrum & multorum ægrotorum levameu haud parvum cedant.

HISTORIA.

Matrona XXXIX. annorum, tenerioris quidem & macilentæ texture corpore, sed tamen *εὐσχερῶ*, venisque amplis & cu-

te rara adeò gaudebat, ut pro sanguineo - cholericâ semper existi-
maretur. Hæc autem anno 1705. d. 25. Febr. una cum quinque li-
beris & tribus ancillis domesticis horâ fere vna febrî petechiali,
tunc temporis tum in Lusatia superiori, tum inferiori summa cum
vehementia grassante, sine unico signo fermè prægresso laborare
incipiebat, lectoque uti cogebatur; Attamen, quoniam Dominus
Colonelli locumtenens Generosus Dn. de Unruhe cum Dragonis &
domesticis suis è Polonia in Saxoniam duos ante menses reversus
erat, & die 7. Febr. tria hypocausta in Matronæ illius domo mutua-
bat, & domestici sex Domini Colonelli locumtenentis supra jam
laudati, febrî maligna valdè laborantes & mortis æmuli quasi hy-
pocaustum ægrotantis jam dictæ nostræ frequentabant, de conspe-
ctu illorum pessimo terror tandem in illa factus præsumebatur hor-
ribilis. Die 26. Febr. de inquietudine magna, levi horrore & calore
præternaturali cum virium debilitate & langvore querebatur & nul-
lum cibi appetitum habere videbatur, ut taceamus. Tussim anti-
quam, respirationem difficilem pariterque sputum purulentum, pe-
nes illam dispositione ad phthisin hereditaria fortissima probe alias
observandum, quod continuabat & calore febrili intensissimo fieri
inchoabat eo pejus atque crebrius. Pulsus parvus, debilis, inæqua-
lis, & frequens erat. Die 28. Febr. maculæ pulicum moribus si-
miles sine pruritu circa brachia, pectus, dorsum & crura undiquaq;
valde micantes cum diarrhœa animadvertentur. Βαρυκοϊα &
oculi feroces, delirium cum lingua sicca & nigricante, oris amari-
tie, sitique immodica apparebant, & die 3. Mart. diarrhœa fortior
evadebat diebus præcedentibus, quartoq; postea Martii Confessio-
narius advocabatur, illique post confessionem & peccatorum abso-
lutionem factam S. Sacramenta distribuebantur, materque pariter
cognati & benevolentes ad plateam istam, è longinquo videntes, si-
mulque probè observantes, num janua domi clausa & ægrota mor-
tua sit, annon? crastina luce currebant. Die 10. ex alvi profluvio
siebat illius σύψις, sed 12. rursus aperta. Urina turbida & rubra
simul adhuc ad 13. diem Martii summa cum virium prostratione e-
rat, quò die urinæ color existebat sanorum æmulus, & caloris febrî-
lis intensissimi aliorumque symptomatum periculosissimorum, ut de-
lirii & Βαρυκοϊας præcipuè remissio; & sic d. 15. somnus svavis &

naturalis illi erat, simulque appetitus prostratus recedebat & naturalis redibat, adeo, ut die 17. è lecto iterum assurgere & ad fenestram usque nobiscum ire inchoaret, & posteaquam Medicum illa citissime accersiverat, isque ægrotae varia Medicamenta pretiosa proponaverat, die 22. Mart. cum quinque liberis & tribus ancillis domesticis sic sanitatem integram, Jova juvante omnipotentissimo, adipisceretur.

RESOLUTIO.

§. I.

CUM Matrona, in historia nostra præcedente modo descripta, longum per temporis intervallum in tantum reconvaluerit, quantum febris petechialis attinet statum atrocissimum & peracutum, nullumque ipsi periculum amplius imminere videatur, si vel maxime tussis antiqua & respiratio difficilis ab infantia prima perdurans à dispositione ad phthisin hæreditaria hunc ad diem usque perseveret, antequam ad consilium desideratum & curationis methodum progressum facimus felicem, naturam ægritudinis, causasque ejus tum immediatas, tum mediatas proximiores & remotiores, ut & differentias, simulque signa diagnostica & prognostica, præsentis quasi ad ægrotae lectum adhuc adstaremus, lectori exponere libet integerrimo.

§. II.

Affectus præsentis Nomen in frontispicio Casus Medicinalis nostri posuisse febrem petechialem videmus, in qua τὸ θεῖον *divinum* omnino cognoscere possumus, quia sub funesto titulo à Medicis jure merito numeratur atque idcirco summa cum cautela & festinatione cura requiritur, & ut in aliis curis malignis, ita juxta illam præcipue supplicibus ad Numen precibus diligenter expeditur. Desumitur alias febris in genere juxta Philologos, vel à *februo*, unde *Februarius* Romanorum festo, quibus celebrabantur februa & urbs ab omnibus piaculis lustrabatur, olim *Hebris* in Latio *febris* nominata, quod purgamentum latinis significat, vel à *ferbeo*, vel *ferveo*, quod idem notat ac *bullio*, ab igne incalesco; quemadmodum enim haud absurdum à *Coò*, *Medicorum Principe* in Epidemiis πῦρ *ignis* esse

veste Foëfio Uec. pag. 545. vocatur à calore nimirum aucto. Ignis, dum fervorem in liquore quodam efficit, parum ab impuro secernit, sic sanguis fervore hoc, mustum velut efflorescens depuratur, vid. Senn. de febr. cap. 1. Nobis hinc periade est hanc, five illam affectus nostri originem adhibere, interim tamen differendum nobis non venit verbis meris, modo re conveniamus ipsa.

§. III.

Cum autem febris nomen generale sit & plures sub se contineat species, omnes hinc narratu & allegatu nullas ambages reddere existimamus. Tantum nostri instituti sit certam speciem nominare, ubi febrem dicimus cum additamento & epitheto petechialem, à signo nimirum pathognomonico; Observatur enim cutim in his vel illis corporis microcosmici partibus esse, peculiariter distinctam macularum diversis coloribus, per eam expansis & extensis, à *πέττω* *extendo, expando*, unde nomen petechiarum origine gaudet. Sic maculae hae petechiales ab aliis maculis versicoloribus distinguntur quoque subita eruptione, colore, figura & loco, v. g. hepaticis scorbaticis, & istis, quae in phthificis circa pectus & collum aliquando apparent; quales vidimus in foemina quadam phthisi laborante haereditaria, in medio macularum illarum insignium, morsus pulicum aemularum, quod petechiae non habent, non enim habent colorem flavescentem, juxta purpureum, ut in phthifica illa supra dicta, sed colorem ut plurimum purpuratum; erumpuntur & consurgunt petechiae communiter septimo vel nono die, aliae vero maculae haud determinant certum diem & tempus. Nam tempus quod attinet, maculae hepaticae & scorbaticae, non uno loco haerentes, sed hinc inde disseminantes, & modo evanescentes, modo rursus emergentes, cum primis tempore aestivo, at petechiae hyemali & vernali *ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν* ut plurimum apparent: Item à lentiginibus & ephelidibus, à morbillis, scabie purpurea, variolis ratione coloris vitati, asperitatis aliarumque accidentium defectus ratione, quibus haec insignita sunt; à lichenibus, scabie, erysipelate, respectu pruritus, qui in petechiis haud invenitur, differunt & discriminant petechiae.

§. IV.

Appellatur aliàs febris petechialis *peticularis* secundum *Masariam* lib. 5. *Pract. cap. 25. lues peticularis* sec. *Fallop. de morb. Gall.*

Casus Medicus primus

c 1. Tom. 1. Operat. pag. 613. lenticularis, à lentium s. colore s. magnitudine, s. figura, qua de vid. Lang. lib. 2. ep. 15. & Forest. lib. 6. observat. 35. pulicaris, culicaris Hipp. lib. 2. Epid. sect. 3. n. 21. lib. 7. 39. 2. Coac. v. 564. vel culicularis sec. Paracelsum de peste Gallic. lib. 10. c. 1. stigmatica, purpurata, à maculis, quæ analogice, & ἐν ᾧ μάλλον καὶ ἤτιον, secundum magis & minus saltem convenienter intercedunt inter lentas ipsas quoque, puncturas, pulicum morsus, κωνώπων ἀναδύματα, sive culicum morsus, stigma & colorem pariter purpureum, vel purpuram ipsam, quæ alias à Neapolitanis & Hetruscis Rossaria & Rossania, imò Rosalia quoque dicitur.

§. V.

Secundum vulgatam sententiam Febris Petechialis est morbus malignus & contagiosus, in quo exanthemata sive macula, pulicum morsibus similes, diversorum colorum, subrubra tamen & purpurea in cute erumpunt & apparent; proveniens à sanguinis per fermentationem tenuem coagulativam simulq; putredinale inducã ichorescentiã, coagulatione & dissolutione sive putredine.

§. VI.

Placuit autem ponere Morbum ob affectum corporis humani quemcunque γενικῶς, adeoque ειδικῶς præsentem quoque illo insignitum, licet nos optime haud nesciamus, hunc morbum ab aliis per fermentationem præternaturalem, intemperiem cordis totiusque corporis calidam intimam mixturæ & ordinis, hoc est, liquidorum atque spiritus turbationem definiri. Dicitur malignus, & idcirco periculosissimus, quod calidum innatum, sive sanguinis & seri substantia, primumque vitæ munimentum quoque à particulis salino-feris aliisque ita inquinetur, invadatur, oppugnetur & vincatur, ut varia symptomata gravissima & periculum magnum imminetia, imò aliquando morbo ipso pejora ob subdolam & dolosam larvam, quâ fallere apta est malignitas ista, & ob magnitudinem & vehementiam exinde orientur, quæ mortem post semet non raro trahunt, & nisi præsentissimis remediis ipsi obviam eamus, myriades hominum cœcissime è medio tollunt.

§. VII.

Contagiosus quoque vocatur, quod effervescentia sanguinis
nimia

nimia effluvia \ominus ino- $\text{\textcircled{A}}$ ea Volatilia sua per insensibilem transpirationem & subtilisationem pororum emittat & e corpore sensim sensimq; eliminat adeo, ut corpus alterum tangens & comunicans in momento afficiatur, & miasma, sive contagium istud per inspirationem illatam foveatur & confirmetur, aut lecto fieri possit, quod experientia ipsa nos docuit, si ab altero nimirum febrile petechiali laborante alter sanus aliàs inficitur & inquinatur, & in eodem morbo producitur similis.

§. IIX.

Maculas subrubras ut plurimum ab aliis coloribus diversas & contradistinctas quarto die in cute eruptas esse vidimus, à sanguinis & spirituum corruptione & ichorefcentia putredinali & alia aliàq; sulphuris expansione; quemadmodum & in historia istud recensuimus; locus autem, in quo communiter imminuere, in aegrotata nostra est dorsum, brachia, pectus & crura aequè, per quæ insigniores arteriæ & venæ transeunt, tamen sine pruritu, ut in petechiis ordinariò modo fieri solet, minori & majori quantitate, qualitate & copia diversa sese exhibuerunt; quo enim propiores cordi erant hæ maculæ, eò majores, subrubicundiores, frequentiores & copiosiores, ast quò longinquiores, eò minores, rubicundiores & pauciores apparebant.

§. IX.

Aggredimur ulterius febris hujus subjectam ut quod ad naturam illius expressius explanandam, indagare & secundum consuetum ordinem animadvertere, communem omnium Medicorum consensum habemus, esse totum Hominem, sive corpus vivens, singulis animæ organicæ instructum potentiis: Ut QVO vero, corpus est humanum, ut totum integrale ex partibus suis singulis constans. Hoc integrum cum partibus suis in febrim mutare revera aptum natum est.

§. X.

Verum enim vero Subjectum dispescitur in *Primarium* & *Secundarium*. *Primarium* itaque Cor, ut fontem caloris vitalis, dum rectè & secundum naturam sese habet, sic fontem quoque caloris præternaturalis, sive febrilis in affectu nostro $\pi\rho\omega\tau\omega\varsigma$ $\kappa\alpha\iota$ $\chi\rho\upsilon\iota\omega\varsigma$ *primo & principaliter esse & præcipuum Subjecti statuimus, cum in*
omni

omni febre Cor laboret generaliter, id quod ex calore præternaturali & inde ex pulsus mutatione subitanea apparet, nullaque febris generari potest, nisi Cor primum, ut supra diximus, incalascet, & postea calorem præternaturalem à particulis salino-sulphureis originem trahentem, & ad febrile malignumque promptissimam in singulas machinæ microcosmicæ partes dispescat & diffundat.

§. XI.

Differre verò febrem & calorem febrilem certo gradu benè observandum nobis venit. Febris enim tantum in viventibus & solidis corporis partibus, quæ nimirum febris essentiam constituit; Neque eadem numero est cum eâ, quæ in corde accenditur, aut spiritibus & humoribus inest, sed per alterationem à caliditate, quæ in humoribus & spiritibus est, partibus inducitur & distribuitur per venas nimirum; Ast calor febrilis est, ubi spiritus & sanguis semper unitus à corde in totum corpus expeditus per eorundem canales, arterias scil. distribuitur & diffunditur, quibus de prolixius legimeretur *Senn. acutiss. lib. de Feb. c. 1. p. 74.*

§. XII.

Secundarium, sive adequatum & extensivum Subjectum sunt partes totius corporis v. g. Ventriculus, quando inappetentiam & sitim patitur magnam; artus, si debilitatem habent: intestina, cum diarrhœa laborent; oris amarities, tussis, respiratio difficilis, & sic porro, quia sanguis præternaturalis & exæstuans motu rapidissimo & dissolutionem, sive putredinem concipiens defertur per arterias, & cordi per venas lege circulationis substantiam venenosam communicatur, & febris ut cujusque, ita petechialis imprimis per illum generatio efficitur.

§. XIII.

Cognito sic Subjecto **UT QVOD & UT QVO**, iterumque *Primario & Secundario*, pedem ulterius figimus ad morbi hujus *Causam immediatam*. Est verò illa per fermentum tenue coagulativum, sive putredinale sanguinis, hoc est, per particularum sulphurearum salino-Volatilium fermentationem præternaturalem inducta ichorescentia, coagulatio & dissolutio, sive putredo. Sulphur enim sanguinis accensum efferatum, vel partem sanguinis ossam nimis excalefactam, supra modum omnem turgescentem & quasi in flam-

mam

nam erumpentem pro causa immediata agnoscit *Magnif. D. Wedel. Patronus nost.* summè venerandus in MS. & *Sennert.* has chemicorum opiniones admittere, hisque non contrarium esse scribit *lib. 1. de febb. c. 1. & l. 2. cap. 2.* Juxta principium \ominus eum dictum additur quoque hòc loco *salinum* volatile, hoc enim intime junctum est \odot so; quare Practici felicissimo cum successu amant domare morbi hujus æstum \oplus dis contrariis, v.g. Tinct. ros. \ominus li, quantum autem \ominus li. præcipuè, quod tamen cum grano salis est intelligendum & accipiendum, in febre petechiali auxilium nobis præbuit, id nunquam satis exprimere verbis possumus. Nam acida, quemadmodum sangvinem grumescentem, crassum, pituitosum & fixum resolvunt, ita sangvinem resolutum & nimis tenuem, quantitate qualitate & motu peccantem, figunt; in resolutione verò sanguinis, quæ debetur salinis lixivis \ominus eis volatilibus, essentia continuarum & malignarum febrium consistit, quemadmodum *Willis. accuratiss. de Febr. c. 12.* existimat.

§. XIV.

Est nobis dicendum brevissime venit de *Causa mediata proximior*; *Quantitate* (α) peccat sanguis resolutus, dum particule biliosæ & lymphaticæ illæ ad Cor, vitæ Regiam allatæ, istudque valde irritantes & sæpe destruentes, copiosè fiunt & abundant. *Qualitate* (β) dum particule acres, fervidæ \ominus lino- \ominus ææ volatiles in isto superant & ita excedunt, ut vix ac ne vix quidem dici possit. *Motu* (γ) dum fermentum præternaturale, sive heterogeneum, putredinem s. dissolutionem primo & effervescentiam denique aut ebullitionem nimiam, aut consequenter, ut *Galenus* vult, orgasmum, ob analogiam & similitudinem tamen, efficit, & in corde & partibus corporis reliquis, id est, vasis sanguifluis & lymphaticis, spiritus & sangvinem nimis resolvit.

§. XV.

Ad *Causas Mediatas Remotiores* progredimur, quæ vel *Naturales*, vel *NonNaturales*, vel *Præternaturales* sunt. Inter *Naturales* morbum disponentes, excellit Temperamentum in nostra ægotante Matrona plethoricum & cholericum; siquidem ad febres acutissimas & inprimis petechiales pletharicos promptos esse sciamus, dum sanguis superfluis corruptioni & consequenter putredini gene-

nerandæ facile idoneus & capax, quando scil. partes ☉sæ, balsamica & humidæ in quali & quanto à via moderata & proportionata recedunt. Cholericum Temperamentum habentes febrî hâc non raro corripuntur, quando partes lymphaticæ in quid patiuntur, i. e. deficient, & è contra balsamica ☉sæ & ♁æ volatiles ita copiose excedunt & intendunt, ut inter agens & patiens, i. e. inter sanguinem & serum nulla proportio & æquilibrium fieri possit. Sanguis enim intensior & altior, serum autem remotius & suppressius apud cholericos evadat necesse est, unde exæstuatio & effervescentia consistit nimia.

§. XVI.

Ætas omnis huic febrî petechiali est exposita nullaque libertate gaudet, *juvenilis* autem inprimis ad hunc morbum malignissimum suscipiendum, maxime est prona & disposita pariter; *senilis* rarius, frequentius *virilis* ad hoc malum disposita, nam in illa calido innato & adscititio magis abundant, quàm in *senili*, quæ temperamenti frigidioris constituta est; *pueri vero infantesq;* non sæpe facileque hâc laborant.

§. XVII.

Sexum quod attinet, tum masculinum, tum fœmininum hâc febrî laborare experti sumus ratione temperamenti calidi & sicci, attamen ratione *gradus* vehementius & acrius sexus masculinus hoc morbo laborat, quàm fœmininus, Nam fœmininus ad temperamentum frigidum semper magis, quàm masculinus inclinât, adeoque ultimus calidior & ficior illi quoque obnoxius est quàm vehementissime.

§. XVIII.

Et quoniam hic morbus est *contagiosus*, halituque saliva & continua conversatione & terrore dispositis, ut id in historia quoque à matrona nostra aliisque allegatum est, communicare potest, ideo conjux à conjuge, domesticus à domestico, liberi à Parentibus, Parentes à liberis, vicinus à vicino &c. sæpe reportat febrim petechialem, morbum contagiosum & malignissimum; sicuti etiam per lectos, lintea & vestes illa propagari potest, ut taceamus alia.

§. XIX.

Habitus Corporis rarior ob poros ampliâtos, tum ad miasma suscipiendum, tum humorum vitiosorum, sanguinis & spirituum inpri-

inprimis in machina microcosmica latentium inquietudinem & tumultus, si leve occurrit erratum, reliquis magis aptus est; *Habitus* autem *corporis densior* ob transpirationem denegatam halituum biliosorum, acrium, aliorumque malignitatis gradum non rarò auget & symptomata aliàs graviora inducit.

§. XX.

Res Non Naturales, corpus nostrum necessariò immutantes, & quibus corpus humanum non tantum defendi à pluribus incommodis, sed & iis exponi potest, pro diverso usu tamen, inprimis quando totam Massam Sangvineam temperie sua invertunt, morborum malignorum & contagium inductorum matres esse possunt, primum locum ob propriam excellentiam nobilissimumque usum & inevitabilem necessitatem huc occupat, *Aër*, ut aliàs purissimus sua natura, corruptionique non obnoxius, ita quoque contagii vehiculum, cujus in alterandis & mutandis corporibus maxima vis adeò, ut *Cous lib. de flat.* morbos vix aliunde, quam ab eodem oriri, affirmare non dubitaverit. Hic enim calore excedens & siccitate, excessus sui characterem visceribus & arteriis venisque generationi inservientibus, non modò exaltat, sed & fermentum biliosum in MS. undecunque conceptum, vel illatum, calore & siccitate præternaturali alterat, destruit, & depascit lympham, & inducit incendium, spiritus humiditate proportionatâ deficientes, humoresque sic acriores facientes, resolvendo & inquietando archéum ita alacriorem reddit, aëre nimis sicco & calido, calidum innatum nempe lymphæ rotida depauperante & exsiccante, ut præter alios errores quoque caliditate nimia & siccitate sua ad febres petechiales maxime aër idoneus, & alios simul morbos epidemios excitare potis est.

§. XXI.

Post aërem nominanda inter causas nonnaturales venit *Ratio victus inordinata*, cum cibus & potus haud ad tollendam, sed irritandam famem & sitim & consequenter innumerorum morborum apparatus inducendum & contrahendum, adsumantur. *Ratione cibi* excessus committitur quando ille ingeritur in *quantitate* nimia, unde *Seneca epist. 95.* non incongrue dicebat, multos morbos multa fecisse fercula, sed hoc idcirco non valet è contra, paucos morbos fecisse pauca fercula, id autem cum grano salis est accipiendum. Et *Galenus lib. de cib. bon. & mal. succ. & lib. 1. de different.*

febr. c. 3. demonstrat, corrupta & vitiosa alimenta malignorum quoque & pestilentium morborum promptissimum incentivum præbere, unde multa ciborum congerie Ventriculi tonus & fermenti activitas justa & mediocris debilitatur, cruditates & aepsia in corpore cumulantur, quæ cum ad nostrum tum ad alios affectus producendos haud ineptæ. *Qualitate* peccant alimenta nimis calida, anomatifata & dulcia, quæ fermentum Ventriculi acido-salinum secundum sententiam vulgatam Cl. Auctorum *Senn. Charl. Wedel. Hoffm. Swalve, Highm. Helm. Tach. Willis. Kerg.* aliorumque destrunt, & putredini sunt obnoxia, inappetentiam & sitim excitant, succum substantificum non exhibent, & sic vires debilitant, bilem potius augent & fermentum biliosum & miasma concipiunt aut inferunt.

§. XXII.

Modo haud dispari comparatum est cum potu, simpliciter hîc dicto. Iste libere haustus efficax existimatur, præcipue aqua palustris immodicè ingurgitata, *Ant. Philos. Aristot. lib. 3. & 4 de Generat. Animal.* siquidem quoque aquæ frigidæ potus in hac febre noxius, vid. *Pot. de febr. c. 27. pag. 736. D. Winckler Ephem. Germ. Ann. 6. Dec. 1. Observ. 52. Hild. Epist. 43. p. m. 990. Forest. lib. 1. observ. 13. pag. 69.* Aut cerevisia fœculenta triticea, præfertur huic hordeacea in hac febre, quia plus refrigerat, particulis limosis & vitiosis inquinat Massam Sangvineam, & hinc inæqualem mixtionem inducit, motumque peristalticum, sive intestinum turbat. Neque excludenda sunt vina generosa copiosius & frequentius hausta, quæ non rarò in culpa sunt, adeoque febrem petechialem latentem & sepultum quasi in apicùm producent, Valet igitur & hîc potissimum axioma: *πᾶν τὸ πολὺ ἢ φύσει τὸ πολέμιον.* *Omne nimium est nature inimicum.*

§. XXIII.

Motus est vita nostra ex communi consensu nempe in calido, particulis subtilioribus spirituosiss, & humido, particulis serosis & lymphaticis consistens, à quo calor corporis, vitæ individuus comes, unicè fit, continuatur & conservatur. Verum enimvero, cum vi hujus motus in naturali statu continuo perpetuati, non ipsæ subtilissimæ particulæ, volatiles & vitales omni momento dissipantur, avolent,

avolent, paucioresque fiant, sed & simul roridas ex omnibus partibus secum extra poros corporis in perenni trans-in-& expiratione abripiant, abducant & expellant; Calor vero naturalis, qui igneae naturae & vorax esse dicitur, inde ortus, humido necessario, quo alias temperatus & proportionatus, non in subdominio & praedominio, sed mediocris & in aequilibrio fit calor, spoliatus, ardentior, voracior & vehementior evadat, adeo, ut sanguinis & humorum fermentativum motum reddit majorem & rapidiorem, hinc autem sanguinis & spirituum accensio & miasma, sive contagium, incoctio, succi nutritii absumentio, hancque necessario rarefactio & febris malignitas, imò ipsa mors aliquando presso pede insequerentur, nisi in tempore & principio ferocientis motui statim obviam eamus auxiliis & remediis convenientioribus, & calori frenum injiciamus.

§. XXIV.

Quantum ad dissipandam spirituum circulationem valeat *Quies*, vix dici potest. Cum hinc nostra Matrona vita sedentaria quoque valdopere gavisa fuerit, spiritus aliique humores non rite circulati, *σιω* & functionem suam juste peragendo passim & incrassati, totum corpus & circulationem sanguinis faciunt tardiores adeo, ut cruditates, sive particulae heterogeneae & non miscibiles colligantur, indeque hinc coagulatio & dissolutio, vel putredo, & per consequens fermentatio praeternaturalis inducatur; Et sic de grata vicissitudine inter Motum & quietemque comparata & necessitati sanitatis nostrae utilissima valent hinc quoque *Elogia Ovidii*, ita sese habentia:

Quod caret alterna requie, durable non est,
 Haec recreat vires, fessaque membra levat,
 Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis,
 Immodicus contra carpit utrumque labor.

§. XXV.

Occurrunt itidem *Somnus* & *Vigilia* quando excessive vel defective peccant; sic vigiliae, ut spiritus idcirco semper ob velocitatem & continuationem agitantur, ita eidem etiam absumuntur, vi-

rium debilitatem inferunt, coctionis impeditioem ritè peractæ reddunt, calorem præternaturalem humoribus crudo chylo sanguini confuso conciliant, ejusque crasin pervertunt; Econtra somnus immodicus cruditates & apepsian cumulat, morbos siccos ex accidente inducit, quippe laudabile foil. nutrimentum corrumpitur, destruitur, & ab illo in inanita corpore plus justo nimius regnatur, cum spiritus, quos aliàs secundum naturæ legem moderatè institutus somnus, restaurat & in activitate sua æquali conservat, ob alimenti distributionem tardius procedentem, sicque obstructions & alia mala causantem obnubilentur & torpidiores reddantur. Et sic, ut omnes potentiæ organo corporeo affixæ morte funditus intereunt, suisque actibus omninò privantur; ita sensus externi, dum maxima vitæ quiete h. e. somno cumprimis immoderato tenemur, à functionibus cessant & mortis effigiem repræsentant, inde exortum, ut somnus teste Platone veluti mors quædam habeatur, quales enim ante vitam sine sensu fuerimus, tales post mortem sine sensu erimus; quare igitur quoque Orator acutissimus Cicero in lib. de senectute. dicit, nihil nos videre morti tam simile, quàm somnum; Et Virgil. lib. 2. Æneid. Tum

confangvineus lethi sopor.

Ac ad hujus imitationem Seneca Poëta celebratissimus in Hercule furente:

Frater duræ languidæ mortis.

Et Ovidius scribit: Stulte quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago.

§. XXVI.

Animi Commotiones non mediocrem huic morbo fomitem subministrant, ut sunt præprimis Ira & Terror; Revocant hæ non tantum spiritus ad principium suum, sed etiam in motu turbant cum reliquis humoribus. Terror imprimis subitaneus & insperatus, ut diximus in historia nostra, ab alia febre petechiali laborante exortus, qui spiritus ritè officium suum aliàs facientes à peripheria ad centrum avocat, & fugam celerem arripientes quasi obligat, unde motus spirituum ordinarius perturbatur, circulatio sanguinis impeditur naturæ multum corpori subtrahendo movendi potentia incom-

incommodatur ab isto, langvor & paullo post rigor totius corporis excitatur, calor præternaturalis redditur, & plura alia symptomata gravissima, ut virum debilitas, inquietudo magna, pulsus parvus & debilis & sic porro inducuntur.

§. XXVII.

Non infimum quoque locum inter Animi pathemata habet *Ira*, pro faciliè notissimo, vehementissimo & frequentissimo præ reliquis omnibus jure merito habenda affectu, cujus impetum nihil ab insania & furore differre scripsit *Gal. lib. de Cogn. & Curand. Anim. morb. cap. 4. & 5.* unde & communiter Furor brevis & *Hipp. ὄξύθυμῶν lib. de int. affect. 1. 68. lib. 6. epid. s. 4. s. 4. de Diet. 37. l. 1.* dicitur, ob hanc forsàn causam, quia ira motus est, quò ad repetendam vindictam efferimur, calorem exsuscitat, & ab intimis ad externas corporis partes, hoc est, à centro ad peripheriam evocat, quo fit, ut iratò vehementius incalescant, cumque biliosum humorem concitent, & is insita levitate in cerebrum evadat, accidit nonnunquam, ut irati rationis usu priventur certo quidem tempore, & consilii inopes fiant. Notum autem & perspectum unicuique arbitramur, Temperamento plethorico-cholerico gaudentes ad iram explicite sic dictam valdè pronos esse, quippe biliosi non ideo iracundi sunt, quod ira in vesica fellea resideat, ut nonnulli statuunt, sed quia flava bilis calida est & sicca, quæ qualitatum compositio iram movet nutritque, uti alias in Matrona nostra. Nam Ira, (quæ in corde, Philosophorum consensu unanimi, origine & fonte omnium vitalium operationum residet quasi hydra in Lacu Lerneò, in corde enim perturbationem excitat, in eòque mox sentitur,) Ira inquam, sanguinem & spiritus vitiat, facultates & functiones pervertit, animum è statione dejicit, varios & numerosos affectus, & inter hos febrem quoque petechialem iussigit & ad mortem sæpenumero præcipitat, vid. *Georg. Bers. lib. 3. Med. cap. 22.*

§. XXIIIX.

Excreta & Retenta etiam officium suum aliquando non ritè peragunt. Namque diarrhoea in ægrota nostra satis demonstrat & materiæ adhuc existentis cruditatem & confusionem, coctionis perturbationem, & utilium humorum excretionem & evacuationem subitam

subitam & impetuofam, inutiliumque, qui tamen evacuari potius, quam in corpore retineri deberent, retentionem à fermentatione præternaturali Ventriculi, & intestinorum dissolutione & putredine proveniente, unde virium debilitas prostrata subsequens, & quidem cum *δυσφορῖα* difficilique tolerantia necesse est oriat. *ur.*

§. XXIX.

Et *præternaturalium* statu allegare possumus malum vagans, malignum & contagiosum: Etenim hoc humores ad putridas & malignas impressiones & phantasias disponuntur; Symptomati-
cam febrim petechialem in Inflammationibus perniciosis notavit *Neueranz.* it. evacuationes consveta intermissæ, ut mensium ob-
structio in ægra nostra non sunt prætereundæ.

§. XXX.

Differentias morbi hujus explicamus: Interdum enim differt febris petechialis in maculis (1.) *colore*, postquam hic vel ille humor in corpore peccat, ita etiam maculæ hujus, aut illius coloris in cute apparent; aliæ enim subrubræ, ut in nostra ægrotæ, à sanguinis purioris & tenuioris exaltatione & corruptione; aliæ nigræ, ab humore pessimo & nigro vel atro; aliæ flavescentes, à bile corrupta & acerrima: violacæ aliæ instar violarum martium. (2.) *Quantitate*; majores aliæ, aliæ minores, copiosæ modò modo paucæ (3.) *Vehementia*, mitioribus symptomatibus statim, statim vehementioribus multis affligit, jam magis minusve maligna est. (4.) *Tempore affligendi*, alia habet nullas remissiones, alia remissiones habet. (5.) *Motu & Duratione*, alia citius, 4. & 5. d. ad statum pervenit, tardius alia & 20. 24. & 30. d. durat. (6.) *Causa*, alia à contagio & morbo epidemio, uti & hîc observandum, alia ab humorum vitio intrinseco.

§. XXXI.

Perspectis sic Morbi hujus Essentia, Causis & Differentia, perspiciamus quoque *Signa Diagnostica tum imminencia, tum presentia & prognostica, sive Futura.* Quod attinet *Signum imminens*, nihil vulgarius, aut prius accessu notius apparere, quam febris petechialis, pestis prædromi, morbi contagiosi & maligni nomen, nil iudicio nostro obscurius, aut cognitu in principio difficilius esse haud nescimus.

scimus. Habet enim morborum malignorum dignotio in initio indicia adeò exigua, ut & ipsi ægri se morbo laborare neutiquam credant, & Medici sæpissime fallantur, verissimè hic morbus primùm quasi angvis latet in herba. Sic signa imminentium febrium petechialium ex aëris, aquæ & terræ, imò regionis totius quidem statu, si epidemia sit lues, ut hõc loco in historia se exerit nostra, & insignibus variationibus ratione aliqua depromi possunt. Individuo vero huic vel illi imminere febrim hanc concludi potest, si grassetur in urbe, vel vicinia eadem, si temperamentum adest siccum & calidum in hoc vel illo subjecto, si lassitudines spontaneæ, terror subitaneus, ut hîc factus, & abhorrescentia, contagium, aliaque signa prægrediuntur.

§. XXXII.

Presentem morbum diversa tum collective, tum conjunctim demonstrat signa (I) Ἀπὸ τῶν ἐνεόντων κατὰ τὸν τῆς βίαιας λογὸν *ab essentialiter Inherentibus*; Adsunt (α) Terror vel *abhorrescentia* febre petechiali laborantis leg. §. XXVI. (β) *horror levis*, vel minoris longè sensus, frigus, in dorso inprimis, ab halitibus acerbis & mordacibus sangvini alterato communicatis & fibras nerveas & membranaceas in panniculo carnosio, ductu thoracicò & arteriâ vellicantibus exortum, quod tertio die majorum symptomatum exacerbationem in ægra causavit. (γ) *Calor totius corporis præternaturalis* in principio morbi hujus ablandiens & fallax, sed dolosè benignus, ut in aliis morbis videtur malignis, statim autem quarto die venenositas sua malignissima sese exerit, dum magis ☿ exaltato sangvinis calor auctus & resolutio major sic reddita est, ut insidias struxerit, & vires maximè debilitaverit.

§. XXXIII.

Quamobrem (2.) Τὰ ἐξ ἀνάγκης ἐπιμέμενα *postessentialia* diversimode apparent e. g. in *Actionibus læsis Facultatis Naturalis* inappetentia & sitis immodica, in hoc morbo, vel à calore & siccitate ventriculi, totiusq; corporis p. n. vel à copia humorum falsorum & biliosorum, aut ab ingenti pulmonum æstu contingens, quæ potu largiori viscera exæstuantia & calidissima solatur & humectat. Diarrhœa vero, quantum ægræ vires debilitaverit, id dictu dignum

D

est,

est, à materia ad intestina separatim magis lata, sive ea per ductum cholidochum, sive per vasa mesaraica & glandulas miliares per tunicam glandosam transcolatâ exorta, quæ idcirco ob acrimoniam ejus biliosam tormina & flatus reddidit.

§. XXXIV.

Urina turbida & subrubra facta diachoresi materiæ morbificæ, & postea in sero resolutis & saturatis particulis Θ no- Φ eis. Macule denique die 28. pulicum morsibus similes, in cute, in dorso, brachiis &c. apparent ob spiritus rariores & volatiliores simul in corpore existente per exiguos meatus omnes, quos Græci $\pi\epsilon\sigma\sigma\epsilon$ vocant difflationem, vel insensibilem transpirationem valdè quærentes.

§. XXXV.

In Vitali Facultate virium est prostratio & langvor, ob spiritus à naturali crasi & robore degenerantes & gravatos à causa morbifica, *respiratio difficilis cum Tussi antiqua & sputo purulento* ob dispositionem hereditariam ad phthisin propter calorem febrilem magis in hoc morbo aucta, & propter sangvinem turgescens & transitum sui per pulmonum vesiculas crebrò urgentem promotâ; *Pulsus quoque debilis, parvus, inequalis & frequens* die 26. febr. ob spissescens & grumescens sangvinem spirituumq. debilitatem, adeoque fibrarum cordis motricium contractionem infirmiore & sangvinem acriorem, frequentiaque debilitatem innuentem, pessimumque signum & ut plurimum malignitatem notantem.

§. XXXVI.

In Animali Facultate occurrit *Delirium, Bagnoïa, oculi feroces, vigilia, somnus inquietus, lingua sicca, aspera & nigricans & $\pi\alpha\epsilon\gamma\upsilon\tau\omicron\ \sigma\acute{\alpha}\mu\alpha\epsilon$ s. oris amarities, corporis inquietudo* ob spiritus animales impuros & humores incalentes tumultuose & $\acute{\alpha}\nu\alpha\lambda\eta\omicron\varsigma$ motos, simulque sangvinem biliosum & à lymphâ blanda vaporosa insufficientem irrogationem pororum cerebri, & ex Ventriculo halitus suos flatuosos, acres & effervescentes, modo huc modo illuc mittentes taliaque symptomata, periculosa caussantes, unde ægram nostram multa absurda & incongrua protulisse, sensus externi auditus in illa imminutionem, *Bagnoïam* nimirum, & alia mala superius

perius jam dicta & recensita facta fuisse, mirandum haud orat.

§. XXXVII.

Ex Signis autem Prognosticis patet, quid de morbi hujus eventu quoad salutem & mortem consendum sit, quibus de hinc brevissimè dicturi sumus, quod Generis ratione ab essentialiter Inherentibus hæc febris petechialis sit morbus acutus, qui ex circumstantiarum & symptomatum vehementia & multitudine, viriumque robore, tum propter subitam in melius, aut deterius in crisi mutationem, quæ mutatio naturam sequitur humorum morbos efficientium, tum etiam, quoniam peccans humor ex uno interdum loco in alterum mutet sedem, judicandus est, qualis hinc sit sperandus exitus, aut bonus, aut malus; adeoque ενδοιασός dubius & periculosus pronuntiandus secundum Coi effatum 2. aph. 19. Τῶν ὀξέων νοσημάτων ἔπάμπαν ἀσφαλές αἰ περιδιαγορεύσιες ἔτε ἢ θανάτου, ἔτε τῆς ὑγείης. Acutorum morborum non omnino & sine dubio interitus aut salutis sunt prædictiones; non tamen semper lethalis, quia experientia nos docuit, multos hos & inter nostram ægotam feliciter evasisse. Divinum τὸ θεῖον igitur in febre hac maligna & contagiosa cognoscendum est, quia aderant oculi feroces, diarrhœa, pulsus frequens, debilis valde, parvus & inæqualis, verbo, natura penitus prostrata, tamen evadit ægra nostra, secund. Hipp. divinum lib. de Prognost. c. 1. 1. 14. Ἀμα δὲ πρὸ εἰς θεῖον ἐνεστὶν ἐν τοῖσι νόσοισι καὶ ἢ ἢ ἢ τὴν περιγοίαν ἐκμανθάνειν χρῆν. Simul vero & si quid divini in morbis inest, etiam hujus prænotionem ediscere oportet.

§. XXXIX.

Symptomata PostEssentialia, nisi gravia in principio hujus morbi, nisi à naturali statu mox incurrunt in præternaturalem subitum, bonum signum est; sin autem gravia vehementiora & multa, pessimum indicium habet. In Facultate Vitali si pulsus est magnus, equalis, & ut Wierus, Epiph. Ferd. & Willis. vult, etiam intermittens, spes ferme semper adest ad salutem melior; advertit enira Illustr. Wed. MS. in duodecim pulsum intermittentem eum, ex quibus vix unus mortuus: sin parvus, debilis, inæqualis anceps sit spes

& magis periculosum omen vid. *Lomm. Obs. Med. lib. 3. pag. 341. & 342.* Pejus & periculosius est pulsum in defectu peccare, quam in excessu, defectus enim pulsus difficiliter excessu ad moderamen reduci potest pristinum. Verum *frequens*, ut observabimus, non valde malum præbet signum, si cum primis anxietas haud tam magna videtur. naturam & vires non statim labascere indicat. Notandum præterea quoque est, in fœminis pulsus est magis frequens, quia vasa habent minora, unde non confundendus est cum virorum pulsu. Interim tamen maximâ cum cautela ad prognostica formanda aggrediendum est, ne inani spe ægrotantes cum adstantibus lætentur & Medicus imperitiæ contrahat culpam, qui ideò Pythagoræi moniti memor erit, quod Arabs Interpretes *Jo. Elichmanni* in carminibus aureis sic reddidit: *אין תרדן: מנך לא תעשה* Cave dicas, aut facias, quod stultum de te censeatur: uti enim & *Cicero in l. Officio* habet: *Falli, errare, labi, decipi tam deceat, quam delirare & mente esse captum.* *Respiratio difficilis & ruffis cum sputo purulento*, cum sit dispositio ad phthisin in ægra nostra hereditaria, parvum præbent periculum, non obstantibus in hoc morbo symptomatibus gravissimis, siquidem naturæ anxietatis & perturbatæ per sputum allevatio præbetur ab humoribus calidioribus ad pectus *αἰθέρας καὶ βιάως confertim & æque cum impetu* latis.

§. XL.

Ex adverso signum lethale & secundum *Coi 4. aph. 40.* qui ita sese habet: *Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ ἢ χεῖλος, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ῥίς διασφαρῆ, ἢ μὴ αἰκῆ, ἢ δὴ. αἰθενέος ἐόντος, ὃ, τῶν τελέων γένηαι, ἐγγὺς ὁ θάνατος.* Si cui in febre remissionis & intermissionis experte labrum distortetur, aut supereilium, aut oculus, aut etiam nares, tum etiam si audiendi videndique vis perit, fractis jam morbo viribus, quicquid horum acciderit, in propinquo mors erit, verbo, si vires vitales langvent & sensus pereunt, si malignitas major symptomata majora & pejora; petechiæ apparent flavæ, & cum ægri *δυσφορέα* & retrocedunt, sique in senili ætate ob spiritus defectum & absumptionem, ut & virium paucitatem quis hōc morbo acuto laborat, exitium ut plurimum minatur. Si petechiæ rubi-

cundo-

cundo - migrantes, lethaliorem inducit, vid. Plat. observ. lib. 2. pag. 407. & Tiling. de febr. petech. cap. 4. pag. 53. Ephem. Germ. Obs. 121. Decad. 2. | Aan. 4.

§. XLI.

In *Facultate Naturali* adeste in Matrona nostra *Inappetentiam ciborum*, historia satis id indicat allata. Ast illa adeo non pessimum omen, præcipue spem optimam plenariæ restitutionis ægri, vicissim appetere diebus morbi hujus ultimis h. e. diebus 16. 19. 20. &c. incipientes, acquirunt. *Sitis nimis aucta & incompscibilis* morbum curatu difficillimum & signum pessimum notat, si ob viscerum æstum intensissimum, qui archæum facili negotio prosterne re potest, sit; sin autem propter humorum defectum & bibendi desiderium ex inopia fiat, optimum est omen, id enim naturam jus suum requirere, & humidum à calore præternaturali perditum & ferè in totum consumptum restaurare indicat. *Sitis deficiens* præter rationem, scil. non assumpto medicamento eam sistente, siquidem archæum non amplius stimulos sentire, vacillare mentem & hancce ob causam succumbere notat.

§. XLII.

Diarrhœa longa & frequens periculosa & prava est, imò interdum lethalis; εν οξει διαχόμεμα το έυλευκον, κακόν. In acutis alvi dejectio valde alba, malum. Cœac. prænot. 2. cap. 28. pag. 622. & iterum: "εχονος δε περιώπη άνθη και κοιλης υγρασίας, εκπυήματα και πλεύμονα ίχθου. Ubi facies florescit, & alvus liquidior ibi sunt suppurationes circa pulmones. Cœac. prænot. 49. pag. 574. cap. 16. respectivè vero bonum quid ominatur illa diarrhœa de salute. *Urina turbida & subrubra, periculosa*, vid. Lomm. Observat. Med. lib. 3. pag. 354. in hoc morbo naturali similis non semper tuta est, urina enim bona, pulsu bono sæpè moritur æger juxta Wedel. Magnif. in Theorem. Med. 56. part. 3. sect. 3. Introduct. ad Cognoscend. statum flamm. Vital. pag. 102. nigra, exitiosa 4. aph. 72. vid. Lomm. Observat. Med. lib. 3. pag. 355.

§. XLIII.

In *Animali Facultate* occurrit *Delirium*, à vigiliis immoderatis ortum, in se nullum tutum, à principio verò morbi statim existi-

stens & urgens, pessimum signum. Βαρυκοΐα non malum, modo cætera sint paria vid. *Magnif. Wed. Exercit. Semiotico-Pathalog. p. π. 204.* sæpe enim alvi fluxus teste *Coo 4. aph. 60.* Ὁ κοσσοισιᾶν ἐν ἰοῖσι πυρελοῖσι γὰρ ὡς κωφωθῆ, ἢ κοιλίη ἐκλαραχθεῖσα, λύει τὸ τέσσημα; vel sputum copiosum per ductum ex auribus ad fauces tendentem solvit eundem cum ipso morbo: Oculi feroces distortique, summo in periculo versari ægrum, significant, *testante Hippocrate Parente Medicorum 4. aph. 66.* Vigiliæ, deliriorum mater, & somnus inquietus; quo pertinaciores & longiores, eò pejores & utpl. ad tormina facienda aptiores: quò mitiores & breviores, eò meliores & ad somnum reddendum moderatum proniores, interim tamen pessimum signum præbent, juxta Hippocratis ptænot. cap. 22. §. 22. Κάκιστον μὴ καθεύδειν, μήτε ἡμέρας, μήτε νυκτός. Pessimum est non dormire, neque die, neque nocte. Verumenimvero somnus moderate inductus, occultum vitæ pabulum vigilias pertinaces abducit & eicit, vires absumtas colligit, alvi fluxus sedat, calorem febrilem moderat intensissimum & calorem inducere tendit naturalem, denique bonum signum reconvalescentiæ statim recuperandæ afferre potis est.

§. XLIV.

Alia inter symptomata gravia lingua est sicca & nigricans, à calore nimio & effervescentia sanguinis & spirituum, sero spissescente & grumescente, omen haud indicat bonum. Quo enim lingua ficcior & nigrior, eò calor intensior & deterior; quo magis ad naturalem statum lingua cum lymphâ debita accedit & rubicundior est, eò calor remissior & melior; in febribus enim ardentibus semper inspicienda & consideranda est lingua, an sit humida, nigra, sicca & aspera, exinde multa signa depromi possunt: Oris amarities & totius corporis inquietudo, non bonum indicium est.

§. XLV.

Curatio contra febrem petechialem in nostra Matrona ita instituta erat, ut juxta illam, Diætæ regimine probe observato, utili, die 26. feb. altero statim die ex *Chirurgico Fonte Venesectionem*, & felici quidem non sine successu in Mediana sinistri cubiti mediocriter, viribus non penitus prostratis in ægra, admittere persvaserimus,

rimus, cum sanguis magis sero abundare præsumeretur, secundum
 Cui & Galeni effata aurea, ita sese habentia: Α δὲ ὀξεία πάθηα φλε-
 βοτομήσεις, ἢ ἰχυρὸν φαίνεται τὸ νέσσημα, καὶ οἱ ἔχοντες ἀκμάζουσι
 τῆ ἡλικίῃ καὶ ῥώμῃ παρῆ αὐτέοισιν. In acutis affectibus venam seca-
 bis, si vehemens appareat morbus & infirmus ætate floreat, viribus-
 que abundet. Item sanguinem ab initio mittes omnibus, qui feбри-
 citant, si valentes viribus sint; sin secus se habeant, contraindi-
 cant & prohibent, virium imbecillitas imprimis non ad mortis de-
 tractionem sanguinis; convenit autem in adultis non modo, ve-
 rum etiam in junioribus; Ætas florida ἢ ἡλικίῃ ἀκμάζουσα, quæ
 media ætas vocari solet, eligitur ab Hipp. l. 6. In Gallia nulla ratio
 habetur ætatis, sed pueris ipsisque infantibus demitur sanguis. Ve-
 næsectionem quoque in petechiis innoxie celebratam fuisse scribit
 Hagendorf. in Observat. Histor. Medico-Phys. Cent. 3. histor. 75. pag.
 m. 384. & Venam secare, sanguine cum primis ferè floridiori vel
 cinnabarino apparente, commendat Patronus noster summè devene-
 randus Illustr. Wed. in Exercit. Semiotico-Patholog. a. 75. de Febris
 continuis, malign. & de Pest. pag. 205.

§. XLVI

Multi si vel maxime Medicorum dissuadeant & lethiferam
 in hoc morbo magis, quam salutare esse Venam secare absolute
 pronunciant, uti Brunn. in Cons. 43. sic scribit: Admonitos volo quos-
 vis, ne facile sibi V. S. persuaderi patiantur: Hac enim plures sunt
 jugulati, attracto scilicet veneno per V. S. ad cerebrum. Et multii
 quoque experientiam allegant & dicunt, malè cessisse V. S. omnes-
 que eos, quibus secta fuerit vena satis occubuisse, Francisc. Brunn.
 Thon. lib. 1. Obs. Med. 33. Hocce quoque respectivè concedere pos-
 sumus, si nimirum febris acutissima jam spiritus occupavit & vene-
 nositatem simul malignissimam suam illis communicavit, tum o-
 mninò Venæsectionem dampnosam esse & hominem occidere statuim-
 us, & sic ut ab illa penitus abstineamus, ratio & αὐτοψία svadet,
 quemadmodum exempla recensitu sunt odiola; sin autem Vena se-
 canda fit, intra 24. horarum primarum spatium ob rationes supra
 jam laudatas, inque §. XLV. positas fieri debet.

§. XLVII.

§. XLVII.

Ad Pharmacia die 27. aggressi sumus & Diaphoretica, & ea, quidem magis *Bezoardica*, quæ in omnibus febribus, & in febrî hâc maxime petechiali haud parvum commodum habent, & quidem magis in hujus morbi principio, quo Cor valde periclitari & petechiæ retrocedere videntur, & quæ reliquis omnibus palmam præripiunt; cum præsertim omnis lapis movendus sit, ut materia maligna & venenosa per poros expellatur, quam natura & archæus à se quasi movens ad corpus perspirabile h. e. cutim transmittit, proscriptimus formulas sequentes:

Recip. Tinctura Bezoard. Wed. ʒj.

M. S. ʒj.

Ess. scord. CC. à ʒʒ.

anod. scrup. sem. M. D.

S. Schweißtreibende Mixtur 50. bis 60. Tropfen in einen Köffel warm Bier zu nehmen.

Recip. ▽ Citr. ʒj.

Theriacal. ʒʒ.

Spiritus CC. ʒri à ʒj.

⊙ gr. vij.

Magist. Perlar. sc. sem. M. D.

S. Schweißtreibende Mixtur auff einmahl.

Postea verò, cum die 28. petechiæ multis in locis imminere, sed statim retrocedere viderentur, sitis quoque valde urgeret, tales pulveres bezoartici adhuc adhibiti fuerunt:

Recip. CC. f. Δ.

⊕ diaph à ʒj.

⊖ volatil. viperar. gr. IIX. M. D.

S. Schweißtreibendes Pulver auff einmahl in einen Köffel Gersten-Bier zu gebrauchen.

Recip. Pulv. Bezoart. Senn.

CC. f. Δ.

⊕ diaph. à ʒj. D. S.

Herbstärckendes Pulver auff einmahl.

§. XLIIII.

Alterantia vero pariterque *Refrigerantia* maxime profunt ad
statim

situm magnam extingvendam, vel ad minimum moderandam; erat potus ordinarius cerevisia hordeacea, cui infundebantur 40. gutturæ ex Tinctur. fl. aquileg. ros. viol. à ʒiij. bugloss. borrag. & tunic. à ʒij. Spiritus Ol. martial. ʒj. mixtione, cum autem sitis valde urgeret, magis magisque incompefcibilis esset & continuaret à calore febrili intensissimo; usu erat aliquoties ægra quoque Decoctis & quodam Eclegmate:

Recip. Hord. mund. Miiij.

Rad. scorz. ʒij.

Raf. CC. ʒiss. c. s. q. Aquæ font. coqu.;

Colat. ℥ij. adde.

Sirup. de rub. id. ceras. nigr. à ʒj.

d. succo citr. ʒss.

Tinctura ros. rubr. ʒiij. M. D.

S. Zugerichtet Gersten-Wasser nach Belieben davon zu trincken.

Recip. Decoct. hord. c. CC. & scorz. ℥ij.

Tinctur. ros. viol.

pap. rhœad. à ʒij.

Extract. scorz. ʒss.

M. S. ʒj.

Sirup. +tos. citr.

gr. Kerm. à ʒss. M. F. Potio.

S. Stärck- und kührender Trancck wohl umzurüffeln und Löffelweise davon zu nehmen.

Recip. Raf. CC. ʒj.

▽ hord. ℥ij. Coqu. ad casum.

4tæ part. & Adjic. aliquot gt. ♂ Ol.

postea colat. Recip. colatur.

▽ Cinam. ʒj.

Sirup. Granat. Acetosit. Citr. simpl.

Rob. Nucum à ʒss.

♁ ♀ ʒij.

Magist. Perl. ʒj.

Corall. ʒij. M. & per chartam filtr.

E

postea

postea adjic.

☉ q. f. ad g. aciditatem D.

S. Kühlend- und Herkstärfender Zulep nach Belieben davon zu trincken.

§. XLIX.

Purgantia & Vomitoria, communissima Medicorum aliàs arma hoc loco non adhibuimus *ratione humorum in principio hujus morbi lubricantium & viarum apertarum ipsarum*. Nam die 14. diarrhœa lenis incipiens & die 3. Mart. facta fortior, nec statim, nec temere sistenda contraindicante, satis abundeque, naturæ motum per se existentem amplius haud esse irritandum & turbandum leni aut fortiori medicamento purgante, demonstrat, ne tale additum tali, reddatur illud magis tale; siquidem vires jamjam labefactæ penitus hoc prosternuntur & humores perturbati ἀθερώως καὶ βιάτως, confereim & cum impetu commoventur, adeoque noxa infertur ingens & irreparabilis: *Ratione viarum apertarum ipsarum* sciendum, quod Venter cum visceribus suis & ani sphinctere de tono suo dejectus planè sit, lubricitate & lævitate pariter sua. dum humores tum quantitate peccantes tum qualitate & motu impetum faciunt, & vias semper servant patulas; præterea *Cons lib. de Purgatoriis Remediis §. 8. pag. 324.* ita scribit: Ἐικὴ καὶ ἀμελῶς δίδομένα, εἰκὴ παρέσσει ἕως ἀνθρώπου καὶ νεοσποιῆ πῶς. Si temere exhibeantur (purgantia nimirum) homines turbant, (turbante prius natura & archéo,) ac morbos accersunt, (alios gravissimos inducere vel potius symptomata alia graviora, forsan aliàs emanentia allicere haud nequeunt,) & augment. (aut magis mortem non rarò afferunt.)

§. L.

Simili modo de Vomitoriis dici potest, illa Matronæ nostræ haud convenire & felicem pronunciare successum & eventum in feбри petechiali, quippe symptomatum quàm gravissimorum numerus innumerus, *respiratio difficilis* nempe, *tussis & sputum purulentum* ab infantia hucusque satis innuunt, nostram ægram dispositione ad phthisin gaudere hereditaria, & vitium in pulmonibus habere, à vitiato semine Patentum propagata & liberis communicata; dum pulmonum debilitas σπῆσις sanguinis aptissima, vel etiam viscerum

rum

rum & emunctoriorum dispositio prava ad acrimoniam sanguinis non tabilem non parum afferens, natis sic imprimatur, ut respectus necessarius à nobis factus fuisset ad pulmones non amplius debilitandos & irritandos, si vel maxime inter Autores difficilem dissentium esse probe haud nesciamus, an Purgantia & Vomitoria in hac febre petechiali sint adhibenda, quo tempore & qua ratione; ast confiteamur integrè, quod felici haud sine successu à plurimis febre petechiali laborantibus posteriora, Vomitoria puta in principio ad colluviem vitiosam, circa primas vias commorantem, tollendam, usurpata fuerint; interim tamen non omnia omnibus, nec promiscue & temere, sed certo respectu conveniant.

§. LI.

Ad diarrhœam sistendam die 4to Martii sequentia erant;

Recip. Pulv. N. M. Macis à ʒj.

Rad. consolid. maj. ʒij.

Corall. rubr. præparat. scrupul. j.

sach. finiss. ʒiij. M. D.

S. In Bier, Kalte, Schale einzunehmen.

Recip. ʘ ment. mac.

caryophyll.

petrol. alb. à gt. vj.

nucist. express. gt. j.

bals. Peruvian. q. s. M. F. Bals. D.

S. Balsam die Brust und den Unter-Leib damit zu schmieren.

§. LII.

Ad symptomata verò periculosa, morbo ipso ferè graviora, respirationem difficilem, tussim & sputum purulentum minuendum & alterandum dedimus ægræ sequentia Remedia:

Recip. Conserv. herb. cost. ros. rubr.

scord. à ʒj.

Pulv. haly recent. ʒij.

Cort. chin. de chin. ʒj.

Extract. scab. bellid.

sarsaparill. à ʒj.

Antihect. Poter. gr. XV. M. F.

l. a. Electuarium. D.

S. Lattweg vor den Schwindsüchtigen Husten/ zwei Messerspißen dann und wann zu nehmen.

Recip. fl. ♀ subtiliss. gr. iij.

benz. gr. v. M. D.

S. Pulverlein eine kleine Messerspiße zu nehmen einmahl des Tages in einen Löffel warm Bier.

§. LIII.

His præmissis *Diuretica* quoque die 7. Mart. sangvini sumtonum restituere, & alterationem simul feri & sangvinis calidioris inducere propinavimus, sequens fuit remedium:

Recip. Tinct. fl. cyan. 4. Cordial.

calcatrip. à ʒj.

Spiritus ⊖ compos. ʒss. D. S.

Haentreibende Tinctur ins Bier.

§. LIV.

Confortantibus Cor & æstum febrilem in specie Respicientibus utendum, qualia conveniunt in primis talia ⊕sa & †da, quæ styptica sunt, & sangvinis serum augent, & putredinem tollunt; alia inter suprâ jam dicta sunt etiam sequentia:

Recip. Sisyup. Acetosell.

citr. à ʒiij.

ceraf. nigr. Acidor. ʒij.

Corall. *Quercet.* ʒiss.

Spirit. Ol. q. s. ad gratiam M. D.

S. Herzstärkender Sisyup etwas davon vormittag / nachmittag und auff die Nacht nehmen.

⊕sa quod attinet, ullum præstantius & divinius excogitari haud posse arbitramur penitus remedium in morbis ardentibus, ubi sal nimis volatile & ♀ Microcosmi, uti in hoc morbo, peccat, quàm ⊕sa, quoniam sangvinis impetum & effervescentiam nimiam sciunt refrænare & compescere, quemadmodum haud immerito maximo-pere commendatur à *Sennert. l. 2. de febr. c. 13. p. 401.* ut & in usu frequenti est *Chimicis*, tale erat sequens medicamentum:

Recip. Spir. ⊕ ʒiij. D. ʒo. bis 40. Tropffen morgens umb 9. und nachmittag um 4. Uhr in einen Löffel warm Bier zu nehmen.

§. LV

§. LV.

Externa pro varia intentione etiam revellendi & confortandi,
diversis in locis, in carpo pulsui nimirum frontique à nobis sunt ap-
plicata remedia :

Recip. Ungt. ros. ℥ss.
ball. peruvian. ℥ss.
℞ l. rhod.
bezoard. à gr. xij.
rutæ gr. ix. M. D.

S. Herbs und Puls Balsow

✠ rutæ. & rosac. in carpo pulsui & fronti maxime utile fuit & ne-
cessarium.

§. LVI.

Præter æstum & sitim magnam, quibus de dictum, mitigandæ
lingvæ & faucium est siccitas & ardor, ast fuere sequ. Gargarismata.

Recip. Rad. alth. malv.
glyc. à ℥ss.
hb. prunell. C. B. à Mj.
fl. sambuc. pap. rh.
malv. arbor. à p. iij.
Caric. pingv. No, vj.
sem. fœnigr. zij.
beccabung.
sambuc. à jij.

Recip. Colat. ℥iij.
Sirup. pap. rhœad.
diamor.
ceras. nigr. Acidor. à ℥ss.
lap. prunell. zj. M. D.

S. Gurgel-Wasser offi im Mund zu nehmen, und sich damit
zu gurgeln.

Recip. ▽ plantag ros.
rad. alth. à ℥iij.
Mell. rosat. ℥ij.
Oust. ℥j.

Tart.

Tart. zij. Sacch. ʒʒb. M. & coqu.
aliquantisper & colentur D.

S. Gurgel-Wasser fast alle Stunden den Mund damit aus-
zuspühlen.

§. LVII.

Consideranda quoque sunt nobis symptomata alia in ægrotâ
nostra, deliria & vigiliæ. His occurrendum fuit remediis, quæ me-
ninges irritatas demulcent, halitus acres discutiunt & temperant,
serum deficiens restaurant, & spiritus motum inordinatum agitan-
tes, & impressiones insolitas compescunt, fuit tale :

Recip. Chamomil. melilot.

Serpill. pol. mont. à Mij.

puleg. sem. 4. frigid. maj.

pap. rhœad. à p. iij. M. F. Species

ad facculum coqu. s. q.

▽ verb. fl. sambuci hypnot. *Droncreil.*

nymph. lact. & parum acetirutac. D. apponatur
calidè capiti.

§. LIX.

Cum autem neque vires, neque desiderium comedendi redire
vellent, & è contra d. 10. Martii sitis magna cum calore præterna-
turali adhuc urgeret, & alvus quoque in statu morbi hujus dura fa-
cta esset, præter supra descripta remedia tum externa, tum interna
unâ cum sequ. usurpabantur.

Recip. Tinct. Bezoart. *Wedel.*

M. S. rectific. à ʒiij. M. D.

S. 30. bis 40. Tropffen in einen Löffel warm Bier Mittags
und auff die Nacht zu nehmen.

Recip. Tinct. ros. viol.

Pap. errat. à ʒiij.

borrag.

bugloss. à ʒij.

Spiritus Victriol. gt. xij. M. D.

S. Mixtur wider den Durst / davon 100. Tropffen in jedes
Maß Bier zu lassen.

§. LIX.

Verum enim verò alvus statim die 12. aperiebatur per suppositorium ex sapone; aberat etenim die 13. æstus omnis febrilis, nec ægra nisi de vigiliis, virium debilitate, & appetitus defectu conquerebatur, quæ die 15. in somnum naturalem & svavem appetitum ciborum mediocrem mutabantur, & virium aliqualem accessionem, at die 23. ægra Jovæ auxilio in integrum restituta fuit. Denique cum preces in his maximè casibus adeò summe sint necessariae, sequens exempli loco præmitti poterit Viri cujusdam per totum orbem celeberrimi formula hîc in fine repetitu lectuque dignissima, omnisque solatii plenissima, ita sese habens: Adjuva nos Deus noster! tu percutis & sanas, nos vasa vilissima voluntati tuæ inservimus, erige animos nostros, ne confundamur; omnes sanare impossibile est, da tamen, quos nobis sanandi offert occasio, ut sanemus artis lege, ope tua adjuti. In adversis casibus sustenta nos, consilia surroga, auxilia rita suppedita. Fac, ut ubique sapienter agamus; timidè nunquam, nunquam præcipitanter, nunquam secure & negligenter, ne vulgi judiciis & calumniis expositi horreamus Medicinam facere, omnia in divini Nominis gloriam,

& proximi salutem per Dominum JESUM
CHRISTUM.

Casus

Casus Medicus Secundus

DE

FOEMINA PHTHISI LABORANTE
HEREDITARIA.

Proœmium

ad

Lectorem benignum.

Quântum Pulmones, satis nobile & utile organum, & inter vitalia excepto Corde, primum vivente & ultimum moriente, primum, si ritè officium suum peragunt, machinæ microcosmicæ toti ad aërem continuo suscipiendum, in illis tepefaciendum, iterumque emitendum inferviunt, id omnes quotidie, imò momentaneò experimur, dum inspirando, trans- & expirando aërem purum vitam præbunt & longævam reddunt, pulmones autem labe quadam externa, vel interna, concepta, vel illata afficientes, vel quiescentes, vel sufficienter sese dilatare nescientes morbum adse trahunt, imò quoque haud rarò mortem ipsam.

Id quod autem accidit, si partim aër illis planè denegatur, ut βιολυχνίς flammula in cordis sacrario perenniter micans haud sustentetur, sed ignis proprius pereatur, quoniam nimia sanguinis effervescentia blandè cond-

densando per effluvia frigida & aquea, h. e. salino-nitrosa, quæ aliàs aër in se contineat, & sic ab inspiratione prohibita æstum nimium reprimendo debito modo contemperari nequit, aut si insufficiens partim intratur ad minimum in istos à vitio pulmonum interno seminali & hæreditario adeò, ut machina totius corporis microcosmica destruat necesse est, ut in- & exspiratio difficilis & insufficiens duret tamdiu, quamdiu in apri-cum se sistat morbus, quo magis magisque videre possu-mus, qualisqualis sit ille, quomodo ab humoribus hete-rogeneis pulmones irruentibus augeatur, & quomodo pulmonibus pro successu temporis ille interitum innuat, quemadmodum per Machinam demonstrare nobis licet Experimenta varia, si nimirum Antliam Pnevumaticam Magdeburgensem sumamus & extrahamus ejiciamus-que, campanæ rotundæ prius immisso animante quo-dam columbâ, rana, ave, pisce, mure &c. aërem suffi-cientem, & relinquamus aerem insufficientem, verbo, ætherem, columba vel rana, & sic porro, accenso & ex-tincto in corde igne & humido postea ex ore istius spu-mescente & ebulliente, in momento vel peribit, vel ad minimum patietur: Ignis candelæ extingvitur; fumus descendit; cerevisia bona in illa spumescit; aqua & vi-num bullulas ejiciunt; in spiritu nitri rectificato aliis-que spiritibus chemicis videmus miranda, ne dicamus adhuc de pluribus experimentis ex Antlia pnevumatica desumptis & ob analogiam & similitudinem illustratis.

Quale vitium pulmonum invenitur in fœmina no-stra ægrotante, quoniam non tantum ipsa & fratres, ve-rum etiam liberi hereditario veluti jure ex parente & avo prognato & transeunte, laborarunt & vitam cum morte commutarunt, hinc morbus vel phthisis non.

immerito appellatur hereditaria, qua de pro virili agere impræsentiarum animo induximus. Faxit igitur Deus sapientissimus & totius orbis Fabricator, ut feliciter!

HISTORIA,

Fœmina primaria XLk annorum & quod excurrit, statura justa, Temperamento plethorico & cholericò, angusto & restricto thorace gaudebat, nata parentibus phthisi hereditaria laborantibus, cum anno 1706. die 13. Maj. mater filia recens nata facta fuisset, absque ordine bonâ & temperantia in cibando & potando vivebat, victum siccum ex carnibus infumatis cum aceto mixtis, ut alias totum vitæ ejus per tempus, ita & nunc agrotans nostra aceto semper uti consueverat, & cerevisiam secundariam loco primariae, marito absente, sæpenumero habebat. D. 16. Junii propter res domesticas valdè irascebatur, quemadmodum enim musca in pariete sedens illam irasci poterat: Menses Ordinarii ter erant illi, ast quarta & quinta vice, imò ad finem vitæ ejus usque emanebant, die 3. Oct. calorem præternaturalem, præmisso horrore in dorso præcipuè cum dolore pectoris pungitivò sinistro lateris, & tussi sicca aliquando, aliquando humida, pariterque respiratione difficili & sputo purulento, adeò sentiebat, ut summa cum intolerantia multoties dicere cogeretur, corpus totum esse pus quasi sanguineum, & idcirco decubitus dextri lateris meliorem & æque tolerabiliorem lateris sinistri fore decubitu certum per tempus. Ex nare fluebat quandoq; materia foetida & alba tenuis. Post pastum, imprimis prandium & circa noctem febris fortior erat, & in vola manus vehementer calebat, & de die in diem continuabat.

Inter-

Interdum appetitus non parvus ad cibandum, nullus interdum aderat: Sitis é contra incompefcibilis exiftebat. Macula istæ flavescentes, quæ aliàs in phthisi laborantibus circa pectus & collum aliquando apparent, in agrotâ nostrâ circa totum: ferè collum tamdiu, quamdiu morbus duraverit, observabantur. Sudore colliquativo fætido & frigido, mane & circa noctem imprimis illa gaudebat. Vomitus intra spatium 24. horarum materia viscida, mucosa & aliquando sanguine simulque cibus commixta sexies & ferme frequentior erat. Extenuatio tamen & totius corporis macies magis magisque apparebant & virium debilitas. Die 30. Nov. rhonchus ingens in agra nostrâ audiebatur non sine admiratione Cognatorum adstantiumque aliorum, qui quoque ad finem morbi usque perduravit. Die 8. Januar. 1707. alterum hypocaustum relinquebatur, posteaque alterum eligebatur; die 11. Confessionarius advocabatur & agrotâ S. Cœnâ fruebatur. Die 16. Febr. tumescencia circa crus pedis sinistri, tempore de vespertino, quo pediluvium illi erat paratum terrore haud sine minimo observabatur, sequenti verò die desinebat. Vigilia aderant & virium debilitates evadebant majores: die 19. Febr. diarrhœa à laborare incipiebat, die vero 23. sistebatur illa. Efflorescentiam sanguinis die 13. Martii agrotâ exspuebat & die 15. diarrhœa fortior esse inchoabat, ast die 20. adhuc perseverabat & frequens lipothymia hanc accedebat. Die 17. Martii in symptoma quoque gravissimum hæmorrhœam circa horam tertiam pomeridianam invadebat & durabat aliquot per septimanas; die 23. sputum purulentum minuebatur & ex adversò respiratio difficilis adeo augebatur, ut erecto corpore in lecto sederet & aperto ore ex- & inspiraret necesse erat, alias suffocare volebat. Pulsus evadebat statim naturalis, statim debilis, celer & frequens. Uri-

na videbatur semper subrubra cum nubecula oleaginosa, & sedimento in principio & augmento hujus morbi albo, in statu vero illius rubro multo. Ægrotans laborabat phthisi hereditaria, si vel maxime nullam spem salutis superesse illi optimè calleret, quoniam morbus est periculosissimus & adeo lethalis, ut tantum cura palliativa demulceatur & in tempus longum protrahatur, siquidem diarrhœa superveniente fortiori, posteaquam die 10. April. à Confessionario Sacro-Sanctæ Cœnæ prius fruebatur, die sequenti 11. April. circa horam nonam matutinam ægra nostra inter preces diligentissimas & mariti, liberorum & cognatorum lacrymas abundè profusas fatis cedebat: Attamen non neglecta in morbo illius, nec absque auxilio, ut divino supra memorato, ita hic medico relicta fuerat.

RESOLUTIO.

Affectus, quo laborabat ægrotans nostra, est *Phthisis hereditaria* strictiori sensu sic dicta, ab origine Græcica φθῆσις, ἀπό τῆς φθίειν, vel φθίειν corrumpere, consumere, perdere, labefactare; nulla enim tabes & contabefactio pulmonum proprio, sed latiori significatu dici potest phthisis, quia non ab ulcere pulmonum, sed aliorum multo potius viscerum constitutione mala vel obstructione vasorum chyli ferorum, vel ad nutriendum alimenti minus aptitudine, & dispositione prava & corrupta partium nutriendarum ad accipiendum istud & retinendum, quod ad apponendum & nutriendum eò depellitur, induci potest, ut inde partes γλυκεράι, balsamicæ, & nutribiles totius machinæ microcosmicæ absumentur, nec restituantur. Phthisin posuimus cum epitheto *Hereditariam*; sub hoc enim nomine haud intelligimus morbos Endemios, seu certæ regioni proprios, quorum origo à singulari soli constitutione, ætheris natura, aut malâ Diætæ regimine petenda est, quemadmodum in regionibus Septentrionalibus est Scorbutus, in Angliâ Phthisis, s. Sudor Anglicus sic

vocat9, in Polonia Plica, in Stiria & Carinthia, vel circa Alpes Scrophulæ, in Gallia, Hispania & Italia siphylis, vel lues Qæa, in Hungaria morbus Hungaric9 sic dictus, & sic porro. Nec sub hac voce vocamus & putamus omnes istos morbos, quibus olim laborârunt parentes & postea liberis communes evadunt, statim hereditarios esse & dici, in liberis enim, quam olim in parentibus itendidem procreari possunt morbi similes à causis supra jam laudatis; sed potius per vocabulum *hereditariam* phthisin talem morbum volumus nominatum, cujus fundamenta & principia constitutiva in parentum corporibus & illorum partibus diu præextitit, quod velut mediante semine formam totius corporis & imaginem exprimit, in liberos & posteros, hereditario quasi jure transfertur & commiscetur. *Rolf.* alique hunc morbum vocant quoque *Gentilitium, connatum, parentalem; Mercat. habitualem; Helmont. seminale;* plurimi vero *familiarem, natalitium, originale, connaturalem* &c. audiunt, germanicâ voce: Die von Eltern oder Groß-Eltern herrührende oder herstammende Erb-Schwindsucht, Erb-Lungensucht oder Erb-Lungen-Geschwür.

Adesse phthisin veram ex signis pathognomonieis & infallibilibus in historia nostra dictis, illa sumuntur ab *Essentialiter Inherentibus*, ut respiratio difficilis, dolor pectoris pungitivus, tussis sicca aliquando, aliquando humida, exulceratio pulmonum indefinita, febris lenta s. hectica post prandium, cœnam & circa noctem maxime imminens & aucta, extenuatio & macies denique totius corporis.

Parabole apparet quoque in aliis hâc labe afficientibus, multi enim inveniuntur, qui tales causas prægressas & symptomata alia gravissima plura habuere, simulque pro phthificis ab omnibus Medicis existimati fuere.

Pars affecta, sive *Subiectum primarium & principale* sunt Pulmones, qui sunt corpus molle, laxum, spongiosum, atq; sic in Thorace situm, ut motus ejus sit ibi liberrimus semper ad inspirandum, trans- & expirandum, Spiritus & sanguinem recipiendum, & ideo vasis diversis & membranaceis vesiculis & bronchiis gaudens; Læduntur autem ab influxu & *scæci* humorum vitiosorum, h. e. *Θino* acido-bilioforum peregrinorum, quæ disruptionem & exesionem

in hac rariori textura, & spongioso & poroso corpore sine ulla opera & labore inducere possunt & sic ulcerationem excitare, ut respiratio difficilis & catarrhus reddatur necesse est.

Pars consensualis, sive Subiectum adequatum & secundarium, vel minus principale est Cor, vitæ Regiam, ob viciniam, confluxum unum & conspirationem unam; & totum Corpus ipsum; Cor enim, quia pulmones & istud ratione circulationis conspirant secundum *Comm.*, aut à vaporibus putridis, sive sanguine acriori & fervidiori exoritur febris lenta, vel hectica, quæ Cor ipsum sæpè reddit flaccidum ex sanguinemque, in pulmones sanguinem acidum, falsum & biliosum infundit, & quæ nutrimentum alibile consumit & ita depascit, ut Spiritus & sanguis & humores detrimentum patiantur manifestum, & totum corpus successivè emacietur & absumatur.

In historia nostra narravimus decubitum dextri lateris tolerabiliorem & quietiorem fuisse decubitu sinistri lateris ob dolores pectoris pungitivos; interim tamen de tempore ægra nostra, neque in dextro, neque sinistro latere decumbere potuit, quare in dubium vocamus, an pulmo uterque pari modo lædi, punctulis variis venenosis quasi infici & dolores pungitivi in thorace toto induci possunt, nullus quippe Medicorum ferè de his exactè dijudicare invenietur.

Causam immediatam quod attinet, solam hic incusamus exulcerationem pulmonum cum vasis capillaribus venarum & articularum, membranaceis vesiculis & bronchiis.

Mediata proximior est sanguis acris, falsus, acido-biliosus, corruptione fermentifica imprægnatus. Sanguis enim, qui à statu suo naturali abit, ichorescit, quo de leg. *Illustr. Wedel. Exercitat. Patholog. Therapeut. pag. m. 106.* maximèque generationi puris aptus, quoniam respectu particularum diversarum heterogenearum tum intra, tum extravasatarum non solum pulmones erodit, verum quoque labem affricat parti. Sive quantitate peccat sanguis, quando onerosus, vasa subtilissima rumpit, *σάρον* concipit, & consequenter sanieræ, vel exulcerationem inducit. Non autem sanguis solus est in culpa, sed humor quoque cum lymphâ falsa, acida, muratica, diutiori mora stagnans in quadam pulmonum parte grumescentiam, imò ichorescentiam efficere possit, nisi verò stagnet, at tamen salibus facta & imbuta, erosionem & sanieram præstet; In

Glandulis etiam lympham à sanguine scerni peregrinoque salino caractere insigniri putamus, adeoque circulatione læsâ & impedita lymphæ, obstructione vero & congruâ scintilla illius peracta, aliquid falsi & acidi excrementitii in illis relinqui, quod fermentationem præternaturalem facit, hincque in pus convertit, & ad fauces mittit, tussi verò illud ejicit & eliminat.

Causæ mediata remotiores dividuntur in *Naturales*, *Non Naturales* & *Præternaturales*. *Naturales* inter primum locum obtinet Temperamentum plethoricum & cholericum; quod ad phthisin producendam & promovendam maxime aptum natum est; illud propter particulas fervidiores, acriores & lymphæ falsedinem inducentes: Hoc propter particulas sanguinis biliosas & tenuiores ferique dulcedinem deficientes, sed falsedinem & amaritudinem illius & erosionem caussantes.

(2.) *Ætas* se offert, sciendum, omnes ætates huic malo esse obnoxias, neque infantes esse eximendos, quod id accidit frequenter in morbis præcipuè hereditariis, ut in phthisi, arthritide aliisque. *Senes* quoque, si lymphæ est vappida, calidum innatum maximâ ex parte exhaustum & debile; hinc sanguis ad $\sigma\acute{\alpha}\sigma\iota\upsilon$ & obstructions proclivis, quandoque hoc malo corripuntur. Imprimis autem *Ætas florens, Juvenilis & Virilis* ad phthisin est disposita, secundum *Hippocratem Medicorum Præsidentem*; aph. 6. $\Phi\theta\iota\sigma\iota\epsilon\varsigma\ \mu\acute{\alpha}\lambda\iota\sigma\tau\alpha\ \gamma\acute{\iota}\gamma\upsilon\nu\sigma\iota\alpha\ \delta\omicron\pi\omicron\delta\prime\ \delta\epsilon\kappa\alpha\ \epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omega\nu\ \mu\acute{\epsilon}\chi\epsilon\tau\epsilon\ \tau\epsilon\iota\acute{\eta}\kappa\omicron\nu\sigma\iota\alpha\ \kappa\alpha\iota\ \pi\acute{\epsilon}\nu\tau\epsilon$. *Tabes* iis maxime ætatibus sunt, quæ à decimo octavo sunt usque ad trigessimum quintum; hic aphorismus est cum grano salis intelligendus & accipiendus, multos enim phthisi laborasse vidimus, quibus ætates ad annum 41. & 49. ultraque fuerunt, prout sese habent Temperamenta, ita se habet caloris nativi alteratio; quemadmodum igitur *Galenus* in *Comment. ad sect. 3. aph. 29.* sequentibus explicat verbis, inquit: *Tabem autem & spurum purulentum & sanguineum non secundum ætatis naturam patiuntur, sed secundum aliquid eorum, quæ iis accidunt, quia aut percutiuntur, aut contunduntur, aut saliant, aut clamant vehementius, aut refrigerantur, aut humescunt, aut replentur, aut propter aliam hujusmodi causam.*

(3.) *Hereditaria dispositio* ad phthisin specialiter huc spectat & hic

& hinc omne fert punctum. Principium feminine, quod à sanguine separatur, embryoni facillimè communicatur, dum characterem phthificum sero & sanguini impressum constantissimè retinet; Hinc familiam ægrotæ nostræ & alias phthificas observamus. Et licet hoc fermentum feminine in liberis quibusdam familiarum phthificarum in apicem haud statim se sistat, sed per multos annos interdum lateat, attamen in erroribus Diætæ commissis facili negotio excitari potest, id quod summâ cum admiratione animadvertendum est, nonnullos phthisi hereditaria laborantium ætate ferè simili & conditione æquali phthiferos hinc morbo alterum post alterum periisse.

(4.) *Sexus uterque* ad phthisin hereditariam est pronus, siquidem morbus est utriusque communis; at magis fœminæ præ viris sunt expositæ, cum errore facillè commissio menses ordinarios amittere possunt, quæ amissio illorum ad sanguinis *σάρον* & congruescentiam concipiendam, fermentum acidum inducendum, & sic totam Massam sanguineam inquinandam multum in phthifica nostra tribuit & contulit. Morbus hanc ob rationem est *contagiosus*, dum Coniux à conjugè sæpè reportat phthisin, quippe eorum consuetudo est nequaquam secunda, qui phthisi corrupti sunt, atque omninò eorum, qui putridum expirant, adeò, ut domus, quas habitant, fœtidum exhalent odorem, ut usq; & usque, si verbis *Galenii* uti liceat, per habitum effundatur, qui postea per aëris inspirationem attractus, si nimirum spiritus purulentus exhalatus iterum inspiratur, ab adstante conjugè pulmones simili ratione corrumpit, interim tamen non omni animantium generi eadem aut conferunt, aut commoda sunt, sed sunt alia aliis magis convenientia, dum corpus à corpore, natura à natura, nutrimentum à nutrimento differt; Verum enimverò morbus hic contagiosus per vestes quoque, lectos, indusia, munimentum manuum, contra frigus, germanicè eine *Muffe* propagari potest, quibus de elegantissime legi & videri potest *Illustr. Wedel. Patholog. Dogmat pag. 14. & M. C. A. N. C. D. II. A. IX. & X. pag. 120.* Et notatu dignissimum exemplum videre est apud *Robertum Dodonaum in prax. Med. cap. 31.* ubi Avum, Patrem & omnes liberos phthisi extinctos advertit; pari ratione *Hieron. Fra-*
castero.

caſtor. atteltatur de Morb. Contagioſ. cap. 9. Phthiſin ad quintam, imò ſextam generationem ſe propagâſſe & cunctos conſumſiſſe.

(5.) *Habitus Corporis* eſt quoque conſiderandus; Anguſtia imprimis & Conſtrictio Thoracis, ſcapulæ in modum alarum prominentes non ſunt prætereundæ, ob quas phthiſi & ſunt obnoxii, quia ſangvis liberè moveri non poteſt.

(6.) Denique *Vitæ Genus* huc facit. Quicumque pulmones frequentius & vehementius exercent plerumque vim illis, ut lædantur, inferunt. Ideo ſaltatores, cantores, qui ſaltando, cantando Spiritus diutius continere & vim maximam pulmonibus inferre coguntur, unde tonus veſicularum laxatur, vel quoque phthiſin incurrunt, ut taceamus Murarios, cuprarios, metallurgos &c. legi de his meretur *Wed. Pathol. Dogmat. pag. m. 298.* Item Concionatores quoque, à motu pulmonum nimio, quem ratione officii clangofa voce in concionibus sæpenumero excitare ſolent; Aurifabri & Artis chemicæ opifices, facilè phthiſi laborare poſſant.

Cognitis ſic *Cauſis Naturalibus* progreſſum faciendum ordine nobis venit ad *Non-Naturales.* Aer Autumnalis imprimis in ægrâ noſtra plurimum fecit, dum *frigidus* erat, *ventoſus & pluviالیس*, tuſſim majorem & deſtillationes excitat, vel vaſorum pulmonis ruptionem aliaque ſymptomata gravia cauſatur & adeo phthiſin inducit; *pluviالیس & nebuloſus* parit obſtructiones vaſorum capillarium in pulmonibus partim, partim humores cerebri auget & fundit, acres & ſalſos reſolvit, pulmonis ſubſtantiam adhuc corruptam planè corrodit, ulceribus ſorditiem majorem inducit, & eò magis pulmonibus noxam infert. *Cibus & Potus* magna in culpa ſunt, cum carnes infumatae cum aceto commixtae ventriculum ſatis gravent, & *ευχόλωσι* impediunt, cruditates generent, ſaliaque cumulent, fermento acido ſalino deſtructo, phthiſi januas aperiunt; Cereviſia ſecundaria nullam efficaciam habent coctionis bonæ, toto corpore jamjam laſſato, propter vires depauperatas, quia decem liberorum mater facta fuerat, multò potius vinum rhenanum, vel francicum, vel roſmarini, quia recreat hominis vitam, ſi mediocriter bibitur locum habet; *Plinius* vinum vocat ſangvinem terræ & animæ & corporis lætitiā; Eruditi & dicunt vinum optimum COS, vel aliud loco ſe-

eundariæ cerevisiæ vires perditas restituendo bibere, & ad cibum infumatum addere quoque potum supra laudatum potuisset vebdebuisset, qui insimul ciborum ingurgitatorum crassorum, a pepsian impedire, coctionem reddere & promovere bonam, & ventriculi fermentum corroborare potuisset, alias ansam phthisin potentialem producendi in actum præbent commodam & manum illi porrigunt.

Somnus & Vigilia ad phthisin multum juvent. *Somnus* enim, ut moderate & tempestive institutus & adhibitus, secundum *Tertullianum* in suo libro de Anima c. 43. est recreator corporum, redintegrator virium, probator valetudinum, pacator operum, medicus laborum, cui legitime fruendo dies cedit, nox legem facit, auferens rerum etiam colorem; ita inordinatus & intempestivus Spiritus perturbat, a pepsian auget Ventriculi, humorum cruditates inducit, sanguinis circulationem impedit, lympham falsam & acrem efficit, pororum obstructions caussat, defluxiones generat & humorum putrefactionem facit: *Vigilia* v. nimia cruditates pariunt, sanguinem humore diluente privant, spiritus exhauriunt & illos quoque ferociiores & acriores reddunt, semper volatilisando, agitando & irritando in partes solidas, & sic, consumto vitali succo, extenuant corpora, vires labefactant, sensuum functiones debilitant, & phthisin inducunt ipsam.

Motus excessivus vasorum ruptiones & sanguinis rejectiones efficit, si substantia pulmonum prius tussi continua tum humida, tum sicca ab incunabulis usque ad hunc diem, imo à principio seminali corrupta fuit, ut taceamus corporis totius motionem quoque excedentem & ad hanc potionem statim fortiorem adhibitam, non potest non respiratio difficilis & tussis tum sicca, tum humida augeri, & sic pulmonum exulceratio, s. phthisis adhuc disposita in habitum produci: *Quies* verò, si excedit, eadem ratione peccat.

Quoad *Excreta & Retenta* monuimus ab obstructione insigni vasorum acres & falsas accumulari particulas, quæ pulmones mirum quantum erodunt & exulcerationem promonent. In historia nostra quoque allegavimus *Vomitibus frequentes* ægrotæ nostræ, qui pulmonibus maximè nocent, in primis autem ἰὼν γυναικείων ἐπίχεσις, sive *evacuatio menstrua suppressa* longum per temporis intervallum,

id est, ad mortem ægræ usque durans, delato & regurgitato sanguine acri corrupto, & falso superfluo à sanguine in utero retento, acrimoniam, fermentationem & corruptionem acquirentē lege circulationis ad cor refluyente, pariterque ab illo ad Nobile respirandi organum utilissimumque, fere in culpa in ægrota nostra fuit non minima, & hoc malum promovit pessimum. Aliàs in principio hujus morbi certò certius existimarâmus & credideramus, ob mensium emanationem forsan esse gravidam ægram, dum nulla causa manifesta, hoc est, neque horror, neque febris, neq; aliud statim hanc sequebatur, sed multo potius venter illius ὀργασμῶδες erat, secund.

Hippocratem divinum 5. aph. 61. Ἡ γυναικὶ καθάρσεις μὴ προεὐωνῶσαι μήτε προεῖξ ἐπιγινόμενῃ, ἄσαι δὲ αὐτῇ πρὸς σπύλωσι, λογίζεσθαι τούτην ἐν γαστρὶ ἔχειν. Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre succedente, fastidia vero & accidant, gravidam esse putato; Ast status successivus morbi hujus aliter nos docuit, quia menses, ventre sensim sensimque iterum suppresso, & accidente febris hæctica aliisque causis in historia nostra præcedente jam recensitis, tamdiu emanabant, quamdiu vitam cum morte, aut potius mortem in hâc calamitate cum vita æterna ægra nostra commutabat. Et licet inter alia symptomata gravissima in nostro morbo occurrentia hocce infimum & exiguum symptoma Evacuatio scilicet menstrua suppressa videatur; nihilo tamen minus ferè id sufficeret phthisin inducere, adeò, ut periculum maximum vitæ subire potuisset ægra, siquidem *divus Hippocrat.* ipse de illa mulierum sanatione, quibus ex suppressis mensibus phthisis oborta est *lib. 2. propher. pag. 216.* Τῶν ἄλλων ἤκιστα πείθονται αἱ γυναῖκες ἢ σὺν ἀπολήψει ἐπιμηνίων ἢ φθίσει γεννηταί, non immerito dubitavit.

Affectus Animi haud sunt de nihilo æstimandi, inter alios quippe *Ira* iuprimis particulas acres, salsas & biliosas in sanguine concitat, & fermentationem præternaturalem massæ sanguineæ infert, & febrem hæcticam inducit, cum aliàs dispositio ad phthisin hereditaria in ægra adeò sit, ut ira sæpius repetita facili negotio vim latentem suam in productivam adducere possit phthiseos exercitationem.

Præmissis sic Rebus Non Naturalibus pedem figimus ad Præter-

naturales; sunt sanguinis sputum & hæmorrhagiæ narium aliquod ante annos jam sæpius facta, quæ indicavit, quomodo pulmonis substantia fuit disposita & conditionata.

Ex hisce causis memoratis orta est phthisis à pulmonum ulcere, adeoque subsecuta & comitata varia sunt symptomata gravissima, quæ ægrotæ nostræ periculum vitæ ingens minata sunt. Occurrunt enim in historia nostra (1) *Respiratio difficilis*, vel ob bronchiorum & arteriarum levium obstructionem & irritationem, vel ob angustam structuram thoracis, pulmonum ad debitum aëris introitum, haud admittentem expansionem, vel ob nimiam laxitatem & debilitatem hujus visceris ad suscipiendos & ejiciendos humores affluentes falsos & acres, & Spiritus fervidos à corde ad pulmones missos temperandos, & istorum motum nimium ventilandum; vel potius ob principium seminale à parentibus pulmonibus in ægra nostra sese jam ab infantia quoque illa exerit haud levis respiratio.

(2) *Tussis sicca* aliquando, aliquando *humida*, ob humores calidiores, acres, incidentes, catharrales à capite tenues ab ulcere pulmonum in ipsis generato, ortos; vel etiam è cerebro affluxum ad pulmones affectantes, quia impossibile est heterogeneos in tanta copia in pulmonibus ipsis tantum generari, sed verum videtur, per circulationem cum sanguine venoso naturam quasi in cloacam ibi se exonerare & febris lenta in puris vertere substantiam, illiusque inducere naturam.

(3.) *Dolor pectoris pungitivus*, in sinistro imprimis latere, ob humores calidiores, acutos, falsos copiosos rarefactos exspuitionem è pulmonibus tendentes & spiculis quadrangularibus, sexangularibus, septangularibus, & sic porrò gaudentes, ex arteriis per venas refluentes & dolores in pectore excitantes quàm gravissimos; quemadmodum *Hipp. noster divinus in Prenot. Coac. cap. 1. pag 479. § 18* in hæc verba elegantissima & lectu notaturo; dignissima erumpit: *Ἐξ ἐμπύσιος πλεύμονος καὶ κατὰ κοίλιν ἐνίοτε ἀλγήματα καὶ κληΐδα, καὶ τὸ ἠπορέγειν ἀσώδεια, σημαίνει πύελος πλῆθος ἐν τῷ πλεύμονι.* *Ex pulmonis suppuratione circa ventrem aliquando ac claviculam dolores, & anxie stertere sputi copiam significant.*

(4.) *Febris Hæctica* s. *lenta*, quæ præ reliquis phthisin confirmat, & perfectam reddit, absque illa autem nunquam perfecte dicitur; Cognoscitur enim in principio & in primo gradu, vel secundum *Galenum* tempore, si rorida saltem partium nutriendarum substantia successive & extenuatio mitis est, difficulter, quò facile curari potest, in secundo gradu, ubi in gelatinosam magis substantiam conversus humor nutritivus quasi deliquatur, mediocriter quidem cognoscitur, sed difficulter curatur; in tertio gradu facillimè cognoscitur, post partum imprimis hora una vel altera invadit, quia tunc temporis, absoluta subtilioris materiæ concoctione, partes siccae & solidæ rursus humectantur; & hoc exemplo calcis vivæ, cui superfusa est aqua frigida ostenditur, nocturno tempore magis exacerbatur, quia copiosiores fluunt evaporationes; in vellis manuum ardore; in soleis pedum, quoniam illic venæ & arteriæ terminantur, item in facie rubefacta, & hinc, si corpora flaccescunt & exsiccantur ariditatemque & maciem sensibus manifestam contrahunt, sed nunquam curari potest, in phthificis à parentibus natis impressis febris lenta, vel, ut loquar cum *Magnif. Dn. Wed. lib. Pathol. Dogmat. p. m. 38.* febris habituata in poris & in partibus, h. e. non amplius in humoribus & spiritu, sed in corporibus iis, quæ habitus rationem habent, comprehensa, velut symptoma gravissimum consideratum nunquam curam suscipit perfectam; interim tamen palliativam, ut taceamus morbum ipsum, phthisin hereditariam. Sudores etiam adsunt ut plurimum colliqvativi, vespertini & nocturni, foetidi nimii, quæ *sec. Hipp. Coac. prænot. c. 1. §. 8. κάκιστον τὸ ἐφιδρῆν τέτοισι leviter insudare pessimum est indicium*; Horror in dorso non rarò invadit *licitato: Αἱ ἐκ νόσῳ φρεῖμα πικρὰ καὶ ὀξέως μεταπίπρῃσαι, δύσφοροι. Ex dorso horrores frequentes, & cito transeuntes, difficiles sunt*; & iterum *§. 10. Οἱ πυκνὰ ἐφιδρῆντες καὶ ἐπιρριγεόντες, ὀλέθριον, καὶ ἐπὶ τῆσι τελευτήσιν ἀναφαίνονται ἐμπύημα ἔχοντες, καὶ κοιλίας παραχώδεις. Qui frequenter exsudant & subinde horrent, pessime habent, & ad extremum suppurationem habere comperiuntur, alvosq. perturbatas. Item diarrhœam per longum temporis spatium febris lenta, humoribus crudis, pitui-*

tokis, acrioribus, salis & biliosis in visceribus nimis rarefactis & æq; irritatis excitat.

(5.) *Extenuatio, vel macies totius corporis*, & virium maxima debilitas, ob pulmonum vitium, sive exulcerationem per consensum & κοινωσίαν Cor, inter vitalia, organon principale, sensim sensimque læditur & efficitur flaccidum adeò, ut sangvificationem totam inquinat, imò sangvis ipse fervidior per parenchyma pulmonum à febris lenta redditus, & postea in partes solidas delatus, fucum nutritium, γλισχρόν & balsamicum deperdat, adeoque substantiam carneam exuret in totum ipso sangvine calidiori, & humidum roridum absumat; quare propter acrimoniam & putredinem à pulmonibus conceptam, nutrimentum corpori non amplius apponi potest, macies sequatur necesse est & consequenter vivum sceleton præsens.

(6.) *Sputum purulentum* ob humidum sordidum & exulceratum in pulmonibus redditum, exitum quod affectat tussi humida inprimis crassina luce semper excitata hand sine emolumento, excocta & suppurata totam ferè per noctem prius materia, pulmones hanc non possunt non ejicere materiam, extra parietem eliminare & naturam sic suppressam aliquo modo modo sublevare.

(7.) *Frequens Lipothymia* motum sangvinis fermentificum & sufflaminatum intra cordis ventriculos, vomitum & diarrhœam præcedentem & consequenter virium debilitatem maximam subsequuta est.

(8.) *Pulsus statim naturalis*, statim celer & frequens ob varias irritationes, obstructions & putredinem in pulmonibus & vicino corde, ut & propter diversos in corpore ab ulcere pulmonum vapores & halitus exortus; ut enim circulatio sangvinis se exorit in corde & partibus, ita pulsus; ut pulsus, ita respiratio, ut respiratio, ita aër; verbo, Cor est principium & fons vitæ, animæ sedes, pars omnium princeps: Pulsus, ut valetudinis, ita morbi diribitor, causa & signum.

(9.) *Urina oleaginosa* ob calorem liquefacientem à febris lenta & exuperantibus salinis particulis in tota machina microcosmica & resolutionem partium sangvineo-balsam. & Θινο-ϙearum, putrefactionem nimiam simulque partium solidarum colliquationem
origine

origine gaudens. *Subrubra* vero, & quidem in statu illius morbi cum sedimento multo rubro, five quoque potius *flammea* *urina* propter excessum caloris præternaturalis magnum & prædominium bilis acris, in corpore sanguinis admixtæ, quæ mixtio bilis cum sanguine effervescentiam & ebullitionem magnam causatur, exoritur.

Ad *Signum Prognosticum* hujus morbi, quod statum prædicat futurum, progredimur; absolvitur autem (æ) *id ratione Salutis & mortis*. Phthisis incipiens, five, quæ adhuc in *fieri ἐσχέσει* est, & non disposita, & a parentibus natis impressa & communicata, s. hereditaria; si erosio saltem est superficialis & vix notanda, sputum album & tenue, sine febre lenta, thorax amplus, vires constantes & sic in juvene floescente, vel media ætate, si ulcus recens, unguis rubicundi & viscera fortiora, salus est speranda. At si *hereditaria & confirmata*, thorax adest brevis & strictior, collum longius, respiratio difficilis perpetua, quæ ab *Hippocrate* *malum* judicat signum, 4. *aph.* 5. sputum purulentum, imo sanguineum purum aliquando, ut in ægra nostra, crassum, pituitosum & viscidum & simul fuscum, vires totius corporis imbecilles & prostratæ, in medio ætatis, ulcus sordidum, confirmatum in pulmonibus, facies Hippocratica, cadaverosa, i. e. nares acutæ, oculi concavi, collapsa tempora, frigida contractæque aures, & imis partibus leniter versæ, cutis circa frontem, dura circumtenta, tum arida, totius faciei color pallidus, vel plumbeus, vel terreus, & facies putatur pulvere conspersa; viscera debilia & contorta evacuatio menstrua suppressa cum febre hæctica s. lenta & atrophica; si maculæ circa collum, vel pectus flavescentes & aliquando purpureæ tamdiu, quamdiu morbus duret, advertuntur; si sudores colliquativi nimii, fœtidi, frequentes adsunt; Vomitus crebriores, labra livida, aut etiam resoluta & inversa frigidaque, tumores pedum, unguis in manu sinistra præcipue vel cœrulei, vel pallidi, & alvi profluvium, res desperata est, quæ *Franciscus Portus* *Decad. 2. Med. cap. 29.* elegantissimis his versibus paullo accuratius & brevius comprehendit:

Prominet his humerus dira qui tabe tenentur,
Sunt graciles aures, oculus cavus, arida febris,

Tem-

Tempora lapsa, fluunt supera de parte capilli,
Est pedibus manuumque volis calor excutiturque
Per tussim cruor, aut ianies fœtore molesta.

Et lib. 6. cap. 13.

**Cui omnes & macies cum lenta febre feroque
Ulcere pulmonis, genus insuperabile morbi.**

(β) *Ratione Longitudinis & Eventus*, morbus est chronicus, si-
quidem ægra nostra ferè per totum annum hoc malo laboravit, ob-
servata Diæta, quantum fieri potuisset, & n̄ exulceratio pulmonum
radicata, profunda & sordida in substantia illius continuò hæssisset,
diutius morbus durasset, sed, posteaquam tempore vernali materiam
purulentam, fuscam, globosam, cœnosam & crassam, tussiendo ve-
hementius, rejicere amplius nequærat, ægra suffocationem summâ
cum virium debilitate patiretur necesse erat, corrupta & obstructa
pulmonum substantia, & à puris copia in pulmone coacervatâ re-
spiratione & viis spiritualibus interceptis; febris enim ex sanie ut
ex ipsis pulmonibus putrescentibus per vapores calidos & putridos
sanguini cordique per venam arteriosam & arteriam venosam, ma-
xime quoque ob vicinitatem communicatos, accensa, materiam ma-
gis magisque exsiccavit, eam ad expectorationem ulteriorem inep-
tam reddens; pulmone enim male habente, necessariò etiam per
consensum & κοινωσίαν non rectè se habet Cor, celerrimam cordi
maximamque omnium noxam infert pulmo, sedem etenim habet
Cor omni noxam infert pulmo, sedem etenim habet Cor om-
nium conjunctissimam, ejus vasis quàm maximè affinis est, & con-
fluxum habet per ostia maxima in sinum utrumque; & sic sec.
*effatum quoque aureum Hippocraticum lib. 7. aph. 16. Ἐπὶ πύσιν πλῆ-
σαι Φθίσις καὶ ῥύσις ἐπὶν δὲ τὸ πλῆλον ἴσχυεται ἀποθνήσκει. Ex
puris sputo tabes & fluxus, cum sputum retentum sit, moriuntur. Et
aph. 14. lib. 5. Ἐπὶ Φθίσιος ἐχωμένῳ διάρροια ἐπιγενομένη, θανα-
τῶδες Atabe habito profluvium alvi superveniens lethale. Et rursus
lib. 7. aph. 74. Ἐπὶ τῇ Φθῶν ῥεῦμα ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ τῷ ῥεῦματι
δι-*

διάρροια, ἐπὶ τῇ διάρροια χέσις τῆς ἀνω καθάρσεως, ἐπὶ τῇ σχέσει θανάτου. *A tabe fluxio de capite, à defluxu diarrhœa interceptio expectorati, ab interceptione mors.*

Tempus autem interitus, quò phthifici fata sua ὡς ἐπὶ τὰ πολλὰ ut plurimum exponuntur, est, quando arbores folia induunt, & quando eadem exeunt, uno verbo, Ver & Autumnus, leg. i Ved. Pathol. Dogmat. p. 132. & sec. Hipp. 3. aph. 10. Τὸ Φθινόπωρον τοῖς Φθίνουσι κακόν. Sed & Tabidis Autumnus exitio esse solet. Quia propter aëris frigiditatem & inæqualitatem acutas & fallas movet & promovet destillationes, tusses excitat, aliosque nocivos edit partus: Male quoque audit *Ver secundum Hipp. 6. Epidem. sect. 7.* quippe phthificorum calor innatus, qui hyeme partibus internis insidebat, ob Solis ad nos accessum ad membrorum externorum avocatur & expenditur peripheriam; Ob sui igitur diffusionem, cum aliàs sit exiguum, vel majorem subit maciem, vel totalem extinctionem. Siquidem etiam vidimus phthificos, qui tempore æstatis circa mense Augusti vitam cum morte commutarunt.

Curatio sic instituta erat tantum palliativa, quoniam morbus erat hereditarius, quippe præcipue scribit elegantissime & verè *Aretæus 2. Chronic. 12. Ἦν ἡ νόσος χρόνω κρῆλον θῆ, ἀνόνητος ἡ μελέτη. Si morbus, inquit tempore invaluerit, cura & industria parum prod-est;* Item medicamenta interna, ut taceamus externa, difficulter ad pulmonis substantiam spongiosam minusque carnosam & semper mobilem afferebantur, ob continuam in-trans- & expirationem non solum, sed & ob efficaciam & longas ambages illorum prius in Ventriculo, postea ex illo ad pulmones, unde medicamenta efficaciam suam ferè perdiderunt, motus quoque pulmonum perpetuus curationi ulcerum obstat, & aër, humorum commistorum, vel rectius corruptorum mater, ulcus ipsum sensim sensimque extendit; denique contraindicantia & opposita sunt, ulcus vult abstergi, exsiccati & consolidari, corpus autem totum, quod à febre hectica in hoc malo quotidie vexatur & exsiccat, medio modo humectari, aliàs sudores nimii & alvi fluxus induci possunt. Vomitus volunt fisti frequentes & corpus pulmonum rarius & debilius, quod motione continua & agitatione ingenti noxam infert; è con-

tra tussis humida vult promoveri & sisti debitâ ratione, aliaq; plura haud sunt cogitanda. Ad curationem autem phthiseos ipsam progredimur, quæ è triplici fonte depromitur *Chirurgico* puta, *Pharmaceutico* & *Dietetico*.

Ex *Fonte Chirurgico* primum se exhibet Venæsectio, licet in phthisi hereditaria minus tuta sit, quia Spiritus vitales jam perturbatos magis magisque irritat & debilitat, & *Borell. Cent. 4. observat. 15.* subtractionem iisdem phthisicis rarò, aut nunquam salutarem, sed potius sanguinem infundendum, imo *Q. E.* sanguinis propinandam, quam quicquam detrahendum esse monet; nihilotamen minus, quia ex duobus malis minus esse eligendum statuimus. præterea nostra ægra plethorica videbatur, & dolor thoracis pungitivus præstò erat, in latere inprimis sinistro adeò, ut respirare illa ferè nequibat die 14. Octobr. *Mediana Vena* felici cum successu in sinistro cubito secabatur, & ita dolores sensibiles cum *ἐνΦοβία* ægræ sistebantur & mitigabantur, respiratio quoque sine dolore fieri poterat. Et cum dolores die 27. Jan. 1707. in latere sinistro pectoris pungitivi imminuerent periculum haud parvum, *Vena Basilica* cubiti sinistri, mediocriter emissa felici non absque successu & emolumento instituebatur, quia partim sanguis ex utero acris, salsus & fervidus superiora tendens imminuatur, ne suppurationem quoque nimis subire, & partim, ne vasa ob acrimoniam & salsedinem suam rumpere possit. Hujus rei exemplum notatu dignum *Cowl. 5. epidem. c. 6.* in medium profert & dicit, virum in Oeneade sola secta vena in utraque manu, sanguineque extracto perfecte restitutum esse, quod autem hoc loco cum grano salis est intelligendum.

Ex *Fonte Pharmaceutico* sumimus varia remedia huic morbo gravissimo convenientia, quæ inter primum sese offerunt materiam peccantem & morbosam, hoc est, particulas acres & biliosas sanguineas è toto corpore, partim sensibiliter, partim insensibiliter *Evacuantiæ* & *Absorbentiæ*; sunt autem in principio hujus morbi *Diaphoretica* s. *Bezoart.* ut sequ.

Recip. Tinct. Bezoard. Wed.
CC. philof. ppt. à ʒss.
♃ diaph.

Antih.

Antih. Pot.

Bez. Zial. à Jst. M. D.

S. Bezoar-Pulver auff etliche mahl.

Verumenimverò bene observandum nobis est, ne nimis in phthisi hereditaria s. confirmata & perfecta Sudorifera volatilia crebrò adhibeamus, quæ ferum nimis fundunt, vel diffiant, sanguinem & spiritus acres & ferocios adeò reddunt, ne vires totius corporis prosternamus, sudorem colliquativum pro tempore injusto & consequenter extenuationem s. maciem inducamus.

Purgantia propriè sic dicta, ut & *Lenientia*, quæ primarium aliàs locum in methodo medendi habent, phthificæ nostræ haud conveniunt & huc quadrant, quia humores maxime turbant & absumunt, spiritus intensiores reddunt, & diarrhœam facilè excitant, quia bilis est hœc loco fervidior & acrior, quæ valdè suspecta est in illa, præterea nostra ægra ad alvi profluvium proclivis admodum fuit.

Vomitoria simili ratione suspecta videbantur, licet saburra in primis viis potuerit æque eliminari è corpore, tamen sec. *Coumlib. 4. aph. 8.* in pulmonum debilitate & exulceratione haud facile sint admittenda: Τὴς δὲ Φθισίδας, ὑποσελλομένους τὰς ἄνω (Φαρμακείας.) *Sed tabidorum ratio est habenda, ne purgationem iis per superiora unquam molendam putes, cum primis autem, quando ægra vomitu frequenti sic laborabat, ut illam sistere, vel ad minimum minuere nos oportuisset ob pulmonum continuam agitationem & sic metuendam fibrarum ruptionem & ulceris dilatationem, quare plus nocent in principio quoque hujus phthiseos, quàm profunt, pulmones enim non temere sunt irritandi, ne periculum reddamus majus, adeò, ut mors ipsa sequatur necesse est; cujusmodi exemplum ante quatuor, vel quinque mensium spatium in vicinia nostra, urbe nempe Muscoviensi in quodam Sartore phthifico factum esse refertur, cui *Emeticum* quoddam medicamentum ab illius loci supra memorati balneatore propinatum fuit haud sine damno maximo, quippe sartor in momento post tale assumptum & adhibitum Vomitorium vitam cum morte commutavit, qui aliàs multos per annos ætatem suam agere potuisset.*

Diuretica media & improprie talia, quæ serum aliquantulum fun-
dunt, adhibuimus, qualia sunt *Acitosa mucilaginosæ* ▽ *fragor. ve-*
ron. cerefol. 4. sem. frigid. maj. & Emuls. temperantes & humectan-
tes; *Acidulæ Glacæ, Θna & Ξsa*, quæ pulmones irritant & de-
struunt, sunt planè omittenda.

Alterantia, ulcera Abstergentia, pectoralia, balsamica, Demul-
centia & Consolidantia interna quoque, quæ feбри hecticæ aliisque
symptomatibus contraire possunt, quæ acrimoniam seri & sangvi-
nis obtundunt & expectorationem juvant, adhibita fuere, talia
erant sequ.

Recip. Rad. glyz. alth.
scorz. trifol. fibr. ,
symph. à ʒss.
hb. cost. tussilag.
pulmonar. veronicæ.
scord. verben.
fl. scabios. fl. ♀ eo à Mss.
bellid. pap. rhœad. à p. ij;
jujub. sebest. à ʒj.
anis. Turcic. ʒss.
Croc. ʒss. C. C. D. in charta, ut fiat
Decoctum. Coqu. in s. q.
▽ simpl. recip. gr. Kerm. ʒj. M.

F. Kräuter. Trancet dann uind wann davon zu trincken.

Decoctum pugillare non erat contemnendum ex rad. hel. glyz. po-
lypod. liquirit. & parum cinnamomi, semin. anisi, nigell. & coriandri.

Recip. Sirup. de symphyt.

papav. rhœad. à ʒss.
Looch de pulm. vulp. ʒss.
Specier. diatragac. frigid.
Pulv. haly recent. contra phthif. à ʒijss.
Chin. d. chin. ʒj.
Elix. Pectoral. Wedel. ʒss. M. F.
Looch. D.

De Phthisi Hereditaria.

53

S. Dicker Saft eine Messerspitze Morgens / Mittags / Abends und des Nachts davon zu nehmen.

Recip. Conserv. herb. cost. rosar. rubr.

scord. à ʒj.

Pulv. Haly recent. c. phthif. ʒij.

Cort. chin. de chin. ʒj.

Extr. scabios. bellid.

sarsaparill. à ʒss.

Antihect. Poter. gr. xvi. M. f. l. a.

Electuarium D.

S. Lattweg davon nach Belieben etwas zu gebrauchen.

Recip. Rad. glyz. lymph.

polypod. scorz. nymph.

Hb. scord. tussilag.

pulm. lichen. à ʒj.

fumar. salic. fl. ʒeo.

Hb. nummular.

Cort. chin. d. chin. à ʒss.

fri. canth. ad p. o. M. f. pulv. D.

S: Pulver zwö Messerspitzen bloß / oder in
keinen Löffel warm Bier täglich zu nehmen.

Recip. Looh san. & expert.

de pulm. vulp.

de pineis à ʒij.

Pulv. Haly rec. cont. phthifin ʒiij.

Sirup. de hed. terrestr.

jujub. à q. s. ad consist. D.

S. Saft wieder die Schwindsucht.

Ad febrilem hecticum calorem temperandum & vitales Spiritus roborandos & confortandos sequentia adhibuimus remedia:

Recip. ▽ fl. nymph. semperv.

lich. à ʒiss.

Cinam. ʒij.

Sirup. de nymph. corall. à ʒj.

Tinct. viol. ros. à ʒj. M. D.

S. Ruhe

S. Kühlend- und Herß Stärckender Tranck.

Recip. Conf. viol. violar.
bugloss. à ʒss.

Sirup. hed. terrestr. q. s. M. f. l. a.
Elect. D.

S. Herß Stärckende Latrweg.

Recip. Spec. diamargarit. frigid. ʒij.
Antihect. Pot. ʒiss. D. in scatul.

S. Mehrendes Stöck-Pulver eine Messer Spitze davon zu nehmen.
Traumatica, Pectoralia, Antiscorbutica temperata & defrige-
rancia profunt quàm maximè.

Rec. Elix. Pectoral. ʒij.
Ess. Theriacal. balsam. ʒj.
lign. aloës Traumat. à ʒss. M. D.

S. 30. Tropffen von dieser Brust-Mixtur morgens umb 8. und
nachmittags um 3. Uhr in einen Löffel warm Bier zu gebrauchen.

Recip. Tinct. ʒ cydoniat.
▽ summit. pini à ʒij.
Arc. ♀ ʒj. M. D. 20. Tropffen.

Recip. Conserv. ros. rubr. viol. à ʒj.
scord.
pap. rhœad. à ʒss.
scabios. ʒij. M. D.

Plurimi Medicorum multum ad curationem quoque phthiseos
facere Lac, asserunt idcirco, quoniam valdè nutrit, si nempe benè
concoquitur, succum (καλῶς πεφθῆν γάλα τροφίμου) ἐστὶ κ' εὐσχυ-
μον) corpori præbet laudabilem, & acrimoniam temperat sangvi-
nis biliosi, quæ in causa est ulceris & impedimento, ut totum corpus
consumatur, caprillo præcipuè quoque recens emulctò & cum sac-
charo rosato præbito, tamen respectus habendus erat, *testante Hip-*
procrate Lib. 5. aph. 64. ad febrim lentam, usi sumus,

Non omittenda sunt *Opiata*, narcoticam, paregoricam & ano-
d- nam naturam possidentia, à quorum usu phthificos diutius fove-
ri, nunquam autem serè propter altius impressas vitæ constiutio-
nis radices curari posse, ἀνοψία loquitur, & quidem non sine cau-
sa.

sa. Solent enim isti plerumque defluxionibus divexari tenuioribus, eas autem Opiata ob calidissimas suas qualitates, quæ ex sapore & effectu quoque cognoscuntur, dum gustu amaricante illa non tantum percipiuntur, verum etiam acria ita, ut pauca in ore detenta linguam & palatum exulcerent, fistunt & consumunt; sed summa cum cautela omnia peragenda, & nisi minima & refractâ dosi vel cum oxymelite & aceto scillitico, aliisque Sirupis, sive Looch expectorantibus exhibenda, aliàs Opiata sola interne facta tussim inveteratam & respirationem difficilem, nullis præsertim respondentibus viribus, non leniunt & moderant, sed multo potius angustiam pectoris mediocriter condensando adaugent. Idcirco opiatorum usum, necessitate summe urgente in praxi nostra devitare in dosi præsertim largâ solemus, quippe fama & vita pari passu ambulant, aliquando enim ex eorum adhibitione aliquid fructuosi & utilis efficitur, multoties autem contrarium evenit, unde non solum adstantes & præsentis, sed & Medicus ipse sæpius expavescent, & mox culpa huic medicamento à perito & imperito, ab utroque sexu, à literatis & illiteratis, à summo & vulgo attribuitur. Et si vel maxime persuasum habeamus multos Medicorum mihi aliàs carissimorum & notissimorum ad Opiata, tanquam ad sacram Anchoram & asylum refugere; nihilominus tamen, dum Charybdim evitare voluerunt, inde in scyllam incidisse putaverimus; exempla enim narratu sunt odiosa. Unicum tantum de quâdam muliere narrabimus, cujus infantem, vigiliis nimis laborantem ex officina nostra præscripsimus inter aliam mixtionem & compositionem quoque de Essentia Anod. næ gr. ij. saltem & quidem cum fructu optimo; Alio vero tempore etiam accidit, quod puella illa feбри acuta laboret, mater in officinam nostram redit, formulam à nobis jamdudum præscriptam in priori morbo à pharmacopœo desiderat iterum præparare; cum autem hanc medicamenti præparationem accepisset, 20. gr̄as illi propinaverat, & infans statim dormire inchoaverat, & per quatuor vel quinque dierum spatium & quidem sine sensu, sine motu continuaverat, postea vero, nobis accersitis, alia medicamenta propinavimus, de quorum usu aliquo modo excitare solebat, sed tamen frustranea existimabantur, dum, epilepsia superveniente, post aliquot dies vitam cum morte ægra commutabat.

Topica haud erant contemnenda vel negligentia, quæ dolores thoracis & dorsi simul gravissimos mitigant, ut sunt sequentia :

Recip. Ungt. resumptiv. ℥j.

℞ amygd. dulc. ʒʒ. M. D.

S. Brust-Sälblein.

Rec. Mucilag. femin. psyll. c. ▽ viol. à ʒj.

Pingved. canin. ʒj.

but. recent. ʒij.

℞ amygd. dulc. ʒij. M. D.

S. Sälblein zum Hüften.

Observandum autem bene est, ne spiritus & olea phthisi laborantibus internè propinemus, quippe pulmonibus maxime nocent, febrilem calorem lentum, sive hecticum haut temperant, sed augent & intendunt, totamque machinam Microcosmi consumunt. Novimus etenim quendam Virum integerrimum phthisi laborantem, qui svasu vetularum nonnullarum ℞ anis. utebatur, sed suffocaret necesse erat in aliquot diebus.

Ex *Fonte Dietetico* in *Vitali Air* non nimis sit ficcus, densus nebulosus, sed temperatus; non nimis calidus, quia phthificæ nostræ valdè nocuit, respirationem enim reddidit difficiliorem; non minus frigidus, sed svasis magis.

In *Naturali Cibis* erat paucus, coctaque facilis, ut sunt carnes vitulinæ, agninae, boum, gallinarum, cancri fluviales, ova forbilia &c. Vitabantur imprimis Acida, infumata, falsa muriatica, nimis aromatizata, nimis humida. *Potus* erant non Rhenanum vel Francicum vinum, sed Decoctum hordei, decoctum pugillare, potiunculæ, lac caprinum, sed certò respectu, cerevisia hordeacea & aliquando cerevisia secundaria e tritico parata, à triticea cerevisia vehementer abhorrebat ægra.

In *Animali Motus* haud sit excessivus, quæ debilitat spiritus & humidum blandiens absunit; *Quies* magis erat, quam par ob vires aliàs imbecilles. *Somnus* ferè nullus, & *Vigiliæ* nimiaerant, interdum tamen moderatæ. Ultimo animi pathemata non infimum locum in phthificis habent, & inter alia *Ira* vehementis-

sima, illis aliàs communis, planè est extirpanda.

S. D. G. P. C. G.

CASUS MEDICUS Illus.
 DE
 VIRGINE IN INCENDIO
 SPREMBERGENSIA FUMO
 TETRO ET VAPORE
 QVASI MORTUA,
 PROOEMIUM
 AD
 LECTOREM INTEGERRIMUM.

Subitaneos morborum Casus in hâc mortalitate penes hoc vel illud Subjectum nemo prædicere, multò minus tempus fixum & horam certam, pariterque finem vitæ ejus determinatum adjicere potis est, numerus enim Morborum, totum corpus humanum ab incunabulis ad ultimum usque halitum sic exponentium, ut *August. de Civit. Dei lib. 22. c. 22.* suffragio vix libris adhuc sit comprehensus, innumerus & ratio mortis invenitur non immeritò in Machina Microcosmica diversissima.

Maxima verò morborum pars ex Rebus Nonnaturalibus vel ritè haud institutis, vel penitus denegatis origine gaudet sua, præ cæteris non infimum locum ex illis haberet, morborum quasi omnium vehiculum, Aër, homini maximè necessarius & inevitabilis, siquidem aëris plena sunt omnia, ejusque plenum est corpus humanum. Cibo & potu, somno & vigiliis, motu & quiete, reliquisque, excepto aëre, aliquot per mensium, dierum & horarum intervallum carere possumus; verumenimvero ne momento ferè sospes & in-

columes homo, & quidem in utero materno clauso jam manere non nequit, si aër, quocumque fiat modo, illi denegetur, quemadmodum Medicorum *Princeps Hipp. de flatib.* dicere haud dubitavit, morbos vix aliunde, quam ab aëre oriri.

Sanus autem dicitur, qui aërem purum, temperatum & transmeabilem attrahere & expirare potest, cæteris paribus, aëre enim mediante quoque vivimus, fumus & nutrimur; Ex adverso vocatur ille æger, qui aëre puro, temperato sufficiente ad pulmones & cor & spiritus præ reliquis omnibus inspirando, trans- & expirando recreandos & tepesciendos sic orbat, ut peripnevmonia, asthma, phthisi, orthopnoea, febribus malignis & contagiosis & similibus morbis laboret necesse est; aërem enim vel nimis subtilem, verbo, ætherem respirationi & motui simul vitali neque sufficere, neque consequenter vitam, ut animalis alicujus, ita hominis diutius conservare, ut taceamus longævam reddere, unicuique haud ignotum est & perspectum; Experimentum per Antlicam pnevumaticam *Gerikenii* extra omnem controversiæ aleam in præcedente *Casu Med. nostro de Foemin. phthis. labor. hered.* expressis verbis prolixius paullo demonstravimus & posuimus; Sic quoque in excelsioribus montium cacuminibus ob aëris ætheream ferè subtilitatem homines non facillè transeunt, aut diu nimis commorantur, dum atmosphæræ pondus in altissimis montium fastigiis, non procul infra limites ejus positus, auræ in lobos & vasa pulmonaria adigendæ tantillum est, nec sufficit.

Sicuti quoque *Augustinus* dicit *l. 3. de Genes. c. 2.* perhiberi, in vertice Olympi aërem esse adeò tenuem, ut neque aliter sustinere valeat, neque ipsos homines, (si qui fortè vel sacrificandi, vel inspiciendorum causa illuc ascenderint,) crassioris auræ spiritu alere possit, eosque ferè secum solitos spongas plenas aqua, unde surgant, itentidem humorem ad refrigerandum Cor; aliter enim ob summam illius aëris tenuitatem & siccitatem vivere non possent; Suprema etenim aëris regio, ultra quam ejus natura postulet, calida est (1) ob ignis vicinitatem, (2.) ob flammulas, ab igne nonnunquam, ut quidam volunt, decedentes, (3.) quia exhalationibus calidis eò subeuntibus assidue conspergitur. (4.) Quia cœli & ignis

circumvectione, quæ calorem ciet, continenter rapitur. (5.) exemplo potest probari quoque montis Olympi, qui est in *Th. ssalia* & *Athonis* montis, qui in Macedonia situs, in quorum cacumine ferunt cineres, relicto toto anno, nec ventis diffilari, aut dissipari, nec imbribus elui, quo pertinet illud *Lacani*:

Nubes excedit Olympus:
pacem summa tenent.

Vel, sicut aërem impurum, & fumis tetrus & vaporibus fœtum, motum & expansionem pulmonum & reliquorum organorum, respirationi dicaturum facile inhibere, respirationem ferè in totum impedire, respiratio enim fieri nequit, immotis pulmonibus, & consequenter suffocationem interdum respectivam, si vero alias suffocationem dixerimus, præsentissimam mortem dixerimus, aut lethum ipsum quasi inferre, duos ante annos, & quod excurrit, proh dolor! summo cum multorum dolore & terrore *ἀποψία* nos docuit.

Quod autem exemplum triste & terroris plenissimum, in historia mox sequenti narrandum, occasionem publicis juris faciendi & simul Jehovæ ter optimi ter maximi omnipotentiam singularem, & in debilissimis & quasi mortuis auxilium magnum ubique terrarum, ut in aliis multis periculofissimis morbis, ita in hoc casu rarissimo cumprimis, prædicandi, nobis dedit quàm commodissimam. Faxit igitur supremus, ut omnia in immortalem divini Nominis gloriam, & omnium nostrùm mortalium emolumentum vergant & considerationem.

HISTORIA.

Posteaquam per totam ferè Europam notorium est, poena gravissimâ & consilio Dei sapientissimi justissimo & inexpiscabili, ut & hominibus malis, proh dolor! urbem Sprembergensem d. 30. Jul. Anno 1705. erat dies Jovis, circa horam secundam & tertiam pomeridianam, qua plurimi hominum ad agros pedem figere & messes frumenti hybernalis, benedictione Jovæ omnipotentissimi largâ expedire, illisq; frui incipiebant, ignis furore rapidissimi consumptam & in cineres fuisse reversam adeò, ut tantum tres domus parvæ prope mœnia ædificatæ manerent ab incendio tantò salvæ & illæsæ; Casus hîc notatu dignissimus & doloris terrorisque ingentis

tis plenissimus accidit, Virum integerrimum & honestum unâ cum Coniuge, duobus filiis & duabus filiabus rebusq; domesticis, excepto adhuc unico filiô absente, in curiæ cellam, habitaculum enim illis erat in hypocausto quodam supra istam cellam, tunc temporis festinâsse, quô ignis furibundus & rapidus ferme Curiam circumdederat, spe tenentes omnes certissima firmissimæque, futurum, ut DEI maximi, Adjutoris nostri unici in calamitate & anxietate, auxilio mediante in illa cella tam munita optimè salvi & illibati ab ignis furore rapidissimo & vehementissimo evaderent; si l. maximè videretur unicuique benè actum istud fuisse; nihilo tamen minus è festinatione magna & simul fortasse terrore istius cellæ foramen quoddam sub curiæ turri absconditum, nec probe observatum, quippe pistores similes & panes in isto loco venditare amabant, adeoque non commodè istud foramen cernere, vel ad hoc cogitare poterant, benè custodire & statim cæmento, vel alia materia, quæ illis forsitan ad manus esse potuit, obstruere obliti erant, ne fumo, vapore, & ardore maximo, suffocationem omnes patirentur subitanam; Verum enim verô spes hausta miserrimos & infelicissimos vitam in tam tenebricoso loco præ igne furibundo salvando & conservando diligenter quærentes quidem, non tamen inventientes, maxime sefellit, dum mediante non tantum domus ex opposito istius foraminis sitæ, sed etiam curiæ ipsius & imprimis hypocausti infeliciam supra cellam ab igne consumptione, ignis ardor insignis & tetri fumi & vaporis copia, partim à domo istius ad turrim & foramen illius cellæ, partim hypocausto ipso, per januam cellæ interioris affectans & tendens tum Virum candidum & conjugem, tum filios duos & filiam natu maximam miserrimè suffocavit; & cum familia ista ferre tota die sequenti 31. nempe Julij à filio adhuc unico aliisque benevolentibus, patrem suam, matrem, fratres & sorores, bonosque Amicos simul quàm diligentissime ubique quærentibus, haud statim inveniretur, existimabatur certô certius, se omnes in cella curiæ forsan abscondidisse, quæ opinio haud inanis erat, quia jam mortui à cella brevi post adportabantur, excepta unica filia; annorum quatuordecim, & quod excurrit, *Maria Christiana Piskeria*, teneriore textura, temperamento *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ut plurimum*, aut magna ex parte

parte phlegmatico gaudente & ab infantia adhuc usque semper ægrotante, illa quoque pro mortua apportabatur & putabatur, sine sensu, sine motu; facies illius erat *ὄργασμῶδες* & tumefacta, livida & mortis æmula; pari ratione oculi cum palpebris quoque tumescentes non mediocriter; nullus pulsus sensibilis, vel potius tactilis videtur. Os & dentes firmiter clausi fuerant; ore vero vi aperto varia medicamina illi propinabantur, nescio à quo, tamen omnia frustranea & inania putabantur, sine sensu, sine motu manebat ægra nostra, ita, ut omnes adstantes de reconvalescentia illius valdè dubitare inciperent, donec quoque ad mortuos aspiciendos cum fœmina nostra b. accedebamus æque ac illam, & aliqualem respirationem per nares in ista quasi mortua vix ac ne vix quidem observabamus, tamen nullum velle erat in nobis ullum medicamentum illi propinare ob varias causas prægnantes, quoniam verò adstantes valdè solliciti erant & simul, nobis inscius nostra medicamenta apportabantur, ægrotæ primâ vice Spiritus $\text{O}l.$ guttas tres sine vehiculo quodam illi propinavimus, ast frustranea videbantur omnia, attamen haud intermisimus altera vice tres guttas Spiritus $\text{O}l.$ rursus adhibere, in momento spumescentia oris ita apparebat, ut spes nobis esset haud minima de ægræ reconvalescentia, tertiâ verò vice tres guttas de eodem Spiritu non satis laudando iterum dedimus, & postea manu nostra dextra illius nasum aliquoties apprehendimus & fortiter compressimus, sperantes, fore, ut è naribus sanguinis evaderet fluxio aliqualis, dictum, factum, præterea dextrum oculum ægra nostra aperire statim inchoabat, adeoque, observato denique diætæ regimine, quantum temporis fieri potuit, bono cum DEO, tantùm 9. gutt. Spiritus $\text{O}l.$ felicissimè sic curata erat, ut usque in hunc diem intervivos numeretur.

Summus enim Fabricator machinæ microcosmicæ nostræ, videns respirationis necessitatem, uti respiratio, vel aëris attractio tam necessaria est, ut sine eadem vivere nequeamus, & si cui respiratio deficit, protinus debilitatur & calor ejus inflammatur, pulmones Cordi, soli parvo in corpore condito per subtiles Spiritus, qui in eodem ex sanguine generantur, mediantibus arteriis, calorem, vitam & vigorem omnibus partibus tum majoribus tum minoribus communicando & conservando, respiratione calorem ejus excedentem tem-

perando & recreando, pulmones, dicimus, cordi conjunctos & connexos fabricavit, qui originem de substantia spongiosa & perforata, more calamorum cartilagineorum, & se dilatando magnam aëris copiam per fistulam gulæ trahunt, more follis, qui alias Cordis substerniculum, & culcitra dicuntur, quibus se Cor ἀρχὴ καὶ πηγὴ τῆς αἵματος ἢ ὑποδοχὴ πρῶτη, Origo & æque fons sanguinis, aut conceptaculum primum cum spiritibus suis, ut supra laudatum, recreat ac renovat: postea sese claudendo & demittendo vapores fuliginosos, & adustos à calore vehementiori prodeuntes rejiciunt. Quando autem respiratio, vel attractio aëris ab externo vitio, fumo tetro nimirum, & vapore magno alteratur, humores & spiritus clari & puri ab illa impuritate & terrestreitate aeris obfuscantur & inficiuntur, sanguinisque refrigeratio & ventilatio vel corroboratio ad calorem insitum conservandum inhibetur, pulmones & Cor principaliter omninò lædantur & corrumpantur adeoque per consequens suffocatio oriatur necesse est.

Verum enim verò suffocationi, hanc ansam data commoda, obviam ire in ægra nostra curationem citam instituimus & illi propinavimus Spiritus Olii gtas novem; Et sic igitur de Spiritu Olii usu h. l. interno, virtutibus & qualitatibus aliquid brevissime considerandum expendendumque nobis venit. Hic enim Spiritus incidit, abstergit & attenuat crassam, viscosam, fumosam & vaporosam materiam, aperit poros cutis & meatus urinæ & expellit superfluos humores; refrigerat insigni siccitate non δευτέρας, secundario & potentia & κατὰ συμβεβηκός per accidens, sed πρώτως καὶ κατὰ φύσιν, primario & stricte vel actu, calorem præternaturalem, & sitim inextingvibilem ferè mitigat; putrefactionem humorum omnem vi balsamica prohibet; ob blandam & moderatam adstringendi qualitatem partium tonum relaxatum corrigit & Cor & pulmones, ut taceamus alia membra interna valde corroborat & affectibus illorum medetur; aciditate grata appetitum excitat & ciborum concoctionem promovet, ad mixtionem & compositionem aliorum medicamentorum variorum adhibendam & gratum saporem in illis excitandum, eorumque durationem efficiendam, in usu est. Dosis varia est & quidem p. r. n. in robustioribus major, in debilibus, imò debilissimis & quasi mortuis

tuis eò minor adhibetur, nos tres guttas una vice dedimus ægræ, altera & tertia itidem & sine *δύσφοβία* summa, verbo, nullum medicamentum magis incisivum, attenuans aut deterisivum, aut quod viscidam, crassam & fumosam materiam magis evacuare possit, unquam invenitur, quò multi desperati & phlegmate à stomacho ad fauces quodammodo repleti, & penitus suffocati felicissimè sunt restituti. Impræsentiarum provoco tantum ad exemplum nostrum supra satis abundeque descriptum, de aliis ne dicamus, quibus usum Spiritus $\text{O}l.$ singularibus laudum encomiis ad astra evehendi internum felicissimum in hoc Casu demonstrare potuissimus.

Interim tamen Exempla varia de Suffocatione à vapore & fumo, qui imprægnat aërem in domorum incendiis apud Autores multos legenda sunt, & si vel maximè nonnulli in loca subterranea, in cellas nimirum descendant, ubi aër alioquin satis frigidus est. (nè vapor & fumus simul in est illis) qui suffocationem itidem causatur tamen in illam incidisse scribant *Borell. C. 2. Observ. 4. Zwing. Theatr. V. H. p. 510.* alique.

Simili fere ratione civis quidam circa horam decimam vespertinam die 30. Julii 1707. statim post urbis incendium cellam suam introit, via veluti ignea ad illam extincta aquâ, introspicens cupidissime, an res domesticæ in istam festinanter injectæ & custoditæ præ incendio adhuc in salvo sint annon! ast vix à suffocatione liberatus fuit. Item eodem die ancillæ domesticæ alicui attigit, quæ ferme in cella quoque à fumosò & vaporosò halitu suffocationem passa fuisset. Id quod multis personis post statim factum urbis Camentianæ celeberrimæ incendium vehementissimum hoc annò pari modo supra memorato refertur accidisse.

De Suffocatione à variis causis orta accuratius & prolixius paullo leg. *Plat. lib. observ. p. 16. 185. & 172. Zacut. Læsit. de princip. Med. hist. l. 1. Observ. 10. Panaroll. Observ. Med. Pent. 1. observ. 19. Schenck. Observat. lib. 2. observat. 19. pag. 213. Ephem. Germ. Curios.*

64 *Casus Medicus III. de Virgine à fumo & vapore quasi mortua.*

rios. Dec. 1. Ann. 2. Observat. 153. pag. 240. & seq. Solenand. Conf. Med. 6. sect. 5. Camerar. Opera subcis. Cent. 1. cap. 27. Georg. Agricol. de Re Metall. lib. 6. pag. 172. Georg. Wolff. Wedel. in Pathol. Dogmat. pag. 297. Horst. pag. 2. observat. 28. Tulp. Observat. lib. 3. cap. 41. Forest. lib. 15. tit. 2. qu. 11. & Tom. 3. conf. 19. & 44. Salmuth observat. 40. c. 2. Schneid. lib. 2. sect. 2. c. 1. p. 248. aliique plures.

FINIS.

Epistola I.

VIR

*Prænobilissime, Amplissime & Excel-
lentissime,*

Patrone & Fautor multum Colende,

TUam in me benevolentiam & favorem non minimum, Vir
Excellentissime, satis superque mihi notum duxero, siquid-
dem idcirco semper me devinctissimum & promptissimum
in TE Tuamque familiam celeberrimam reddere allaboro.
Memini aliquid *de VSe*, num in quasi mortuis & fere suffocatis à va-
pore & fumo illa jure merito & sine periculo vel dno *Queja* summa lo-
cum habeat, annon? TE præsentem, Vir Excellentissime, nuperrime di-
xisse & absque Te sententiam & judicium Tuum acutissimum de hâc
materia & quæstione difficili officiosissimè petiisse, haut gravatim, si
tempus vacat, litteris nonnullis docta conscriptis Minerva, Musa-
rum Præsides, mihi communices, quippe opusculo meo exiguo hanc
sententiam Tuam, Vir Excell. inhærendi animum induxi. Interim,
si litteras quasdam mihi adscriptas à *Magnif. Domino Wedelio* Re-
sponsorias acciperes, ut illas transmittas, est mei, quod amicè rogo.
Vale ex voto & fave. Raptim Spremb. e muséo d. 24 Aug. 1707,

Vir Excellentissime

Officiosissimo

K

Joanni Crúgero!

Epistola II.

*Vir Pranobilissime, Amplissime & Excellentissime,
Fautor & Amice Colendissime,*

Spe nitor firmissima & infallibili, futurum, ut Epistola mea die 24. scripta à Domino Euhregio, Musico ibidem in optimo statu & sanitate exoptatissima TIBI, *Vir Excellentissime*, certissime sit tradita, adeoque responsionem ad petatum meum obsequiosissimum mihi adscribas, perquam officiose rogitò. Licet mihi satis abundeque Tua negotia gravissima tum publica tum privata duxero haut ignota; nihilominus tamen me haberem felicissimum, si petitis meis haud gravatim gratificareris, & à negotiis breve ad tempus Tuis, *Vir Excell.* evocareris. Occasionem autem exarandi litteras aliquales & lætitiã creandĩ pariter mihi dedit non minimam Dies 12. Sept. h. est Tuus, *Vir Excell.* Onomasticus, quò non potui non, illam quin observanter arriperem TIBIQ; de illò gratularer die simul. Gratulor itaque inquam, & ex cordo exopto, ut Jova summus ad Nestoros annos TE, Familiæ Tuæ celeberrimæ Fautorumque aliorum Tuorum bono, salvum, sospitem præstet & constantem, ut Diem illum Onomasticum summò cum gaudio in D E I AMORE ulterius celebrare sinat, ut infortunium omne ab altero ad alterum annum, imo vitæ per tempus, quod machinæ microcosmicæ in hâcce calamitate alias accidere solet, à TE, *Vir Excellentissime*, Tuisque carissimis avertere velit, quò Orbis Eruditus Medicus de Tuo consilio & ope ulterius gaudere possit saluberrima, quoque orbis ægrotans maximo non sine emolumento officio Tuo isti semper necessario & utilissimo uti queat. Interim vale ex voto & am. Spremb. die Tuo Onomastico, quem Tibi præ aliis Deus T. O. Maximus largissime benedictum velit esse 12. Sept. 1707.

Vir Excellentissime,

Tuum devinctissimum Clientem

Johannem Crügerum.

Viro Pranobilissimo, Amplissimo & Excellentissimo, Dn. Domino Gottlieb Budeo, Medicinæ Doctori celeberrimo, Archiatro Ducali Saxonico quam gravissimo, Physico Provinciali in Lusatia Superiori famigeratissimo & S. R. J. Acad. Nat. Curios. Collegæ Primario.

Domina Fautori & Amico meo Colendissimo

Budissæ.

Responsio ad I, & IIam Epistolam.

*Nobilissime, Amplissime atque Experientissime,
Fautor & Amice honoratissime,*

Quod ad binas Tuas gratissimas hæcenus non responde-
rim, negotia mea & itinera reiterata impediverunt.
Quare non ægrè feres, quòd serius Responsorias has
legere detur. Gratias autem ago habeoque decentes
pro voto, & gratulor reciproce ex animo de incolumi-
tate Tua Tuæque familiæ, prosperrima quæque & imposte-
rum exoptans. Quæstionem illam, num Venæsectio in suffocatis, vel quasi
per fumum vel vapores locum habeat? quod concernit, mecum
quoad omnes Circumstantias perpendi, brevibus mentem meam
exponam; Sanguinis missio uti est generosum præsidium & multis
in morbis utile, sic cum primis in stagnatione sanguinis & suffoca-
tione illa per fumum vel vapores inducta omnino locum habet, &
sacra quasi est anchora, institui autem potest venæ incisio in bra-
chio, inciso majusculo foramine, pro majori nimirum revulsione &
liberiori sanguinis ac spirituum ventilatione. Hæc administrata
si redeat ad se æger, spes reconvalescentiæ superest, sin minus, si-
gnum est mortis instantis, dum scil. spiritus in cerebro inexcitabili
torpore jam correpti & in corde ipsoque sanguine suffocationem
quasi & extinctionem patiuntur. Quâ occasione mentionem faci-
am, nondum scil. constare, an in ejusmodi suffocatione per fumum
vel vapores inducta pulmones solum, ane potius Cerebrum & Cor,
spiritusque in illis habitantes afficiantur, siquidem & apoplexiæ &
syncopes cardiacæ signum adsunt. Verùm sit quicquid sit, suffo-
cantur omnino ejusmodi homines ex subitanea illa sanguinis al-
teratione ejusque intra vias spirituales stagnatione & coagulatio-
ne subsequente mox spirituum in corde extinctione horumque sic
denegatâ cum spiritibus in cerebro communicatione. Vid. *Borell.*
Cent. 2. observat. 4. Christ. à Vega l. 3. sect. 5. c. 8. art. Med. plura jam
non licet. Vale optime & ex voto!

Nobilissimi Nominis Tui

Budissæ d. 29. Sept. 1707.

paratissimus

Cultor

D. Gottlieb Budæus.

Epistola III.

*Vir Nobilissime, Excellentissime & Experientissime,
Fautor & amice de venerande,*

HÆ litteræ rudi conscriptæ Minervâ in exoptatissima va-
letudine *Vestra Excellentia* si tradantur, quantum in
me excitaret gaudium, id neque verbis satis superque
exprimere, neque singularibus laudum encomiis ad
astra evehere potis sum. Domum me iter faciente ali-
quot ante dierum spatium Budissâ, discursum nostrum in Domini
Wilif. hii bibliopolio de *Venesectione in ferè suffocatis vel quasi mor-
tuis à fumo & vapore tetro oretenus inchoatum* haud gravatim lit-
teris quibusdam, si vel maximè mihi haud ignotum putâro statum
Vestra Excellentia miserrimum modernum ob incendium domus pul-
cherrimæ, imò totius urbis maximum, ansa hac data commodissi-
ma, continuet & sententiam plenariam mihi communicet, absque
Vestra Excellentia officiosissimè peto contendoque, ad officia re-
ciproca quam gratisima obligatum me sensurus & devinctum nul-
lo non tempore. Interim dolorem meum testando & observantiam
pariter impræsentiarum transmitto ad bibliothecam novam *Elshol-
tii Anthropometriam, Grataroli Lignum Vitæ, Bontekoe Tracta-
tum brevem de Vita humana, Sanitate, Morbo & Morte; Item
Tres Novos tractatulos de Cafè, Théé & Chocolata; pari ratione
Praxin Illius de morbis Infantum agentem, spe nitor certissima, fo-
re, ut in bonam interpretatura partem, & multò potius animum
offerentis, non quod offertur, aspectura sit Vestra Excell.* alio de tem-
pore melioris quid promitto, quia bibliothecam Medicam præstan-
tissimam, absente *Vestra Excell.* in furore ignis rapidissimi insigni
penitus consumtam, & vix infantes salvos & incolumes igni ereptos
esse expertus fui, quod primum maximè dolendum, ultimum au-
tem gratulandum mihi venit, quod Deus Omnipotentissimus in hâc
quoque parte præsertim immensam suam Clementiam aspicere &
cognoscere unicuique licuerit. Vale ex voto & fave

Vestra Excellentia.

raptim

Spreamb. è muséo

d. 14. Aug. 1707.

Officiosissimo

Johanni Crügero.

Viro Nobilissimo, Excellentissimo & Experientissimo Domino, Domino *Jo. Christ. Haberkornio*, Medicinæ Doctore ubique celebratissimo & Practico famigeratissimo & felicissimo &c. Domino Fautori & Amico meo colendissimo

Camentii.

Epistola IV.

Prænobilissime, Amplissime & Excellentissime,
Fautor & Amice Venerande,

Sanitatem Tuam, *Vir Excellentissime*, mihi auditu pergratam scias & acceptam. Epistolam quandam, die 24. August. datam unaque cum quibusdam Medicis Tractatibus Tibi a me transmissam, certiolem Te *Vir Excell.* faciendi observantia mea id requirit debita, spe tenens certissima, futurum, ut illam priorem certè accepturus sis, nihil autem magis opto, quam ut responsio petitis meis jamdudum factis statim sequeretur mihi nunquam non gratissima, siquidem festinare me ad finem opusculi mei exigui inchoati vehementissimè urget bibliopola, id quod autem post responsionem Tuam, *Vir Excellentissime*, ad me mox missuram, duxero facturum. Quod reliquum est promissi memor *Bartholini* de Medicina Danorum, Dissertat. X. de Bibliothecæ Incendio Tractatum: Eiusdem de Sanguine vetito. Similiter de Morbis Biblicis Tractatum. *Oligeri Jacobæi* de Ranis & Lacertis Observationes *Th. Sydenham* Tract. de Podagrâ & Hydrope mitto simulq; de meliori me,

TIBI,

TIBI, *Vir Excellentissime* volo commendatum, Vale,
ex voto & fave.

Tui, Vir Excellentissime,

festinante calamo

Spremb. d. 7. Septembr.

1707.

Officiosissimo

Joan. Crügero.

Responsio

ad tertiam & quartam Epistolam.

Prænobilissime & Experientissime Domine Doctor,

Fautor & Amice honoratissime,

Litteras utraq; gratissimas accepi, & quidem
faciliori animo manuq; , quam ut statim redde-
re potuerim, tum propter calamitatem nostram,
qua quoad corpus & mentem extra nos positi
distrahimur, tum ob absentiam meam inopinatio diu-
turniorem. Interim ad Problema datum de Venæse-
ctione in quasi suffocatis à fumo per incendium, brevi-
ter tantum respondere licebit, quantum nuperrima no-
stra tristissima experientia suppeditavit: nempe; Qui-
busdam ex cella protractis ferè morituris Venæsectio-
nem ad vitam mox revocandam multum conduxisse,
quosdam tamen etiam sine venæsectione sponte per
mutationem aëris resuscitados fuisse; e contra etiam
nonnulli plane emortui & suffocati inveniebantur in
locis fumeis, quibus forsàn Venæsectio maturè adhibi-
ta, si per tempus licuisset, optime subventura fuisset:
ut ita per propriam Experientiam nondum quidem col-
ligere potuerim universalitatem & absolutam necessita-
tem hujus remedii in hisce subjectis, noxam tamen ex-
inde vix ullam crederem, quia potius in hoc symptoma-
te

te urgente, salvâ methodo medendi ordinariâ citatius auxilium ex Venæsectione legitimè instituta sperarem, si quoquè effectus & successus non semper respondeat, causa ejus magis in receptivitate, quam activitate hujus remedii mihi latere videtur, quatenus crasis & stasis sanguinis magis vel minus se corrigi patiatnr; Spiritus enim animales & vitales hoc loco non tam planè suppressi, quam oppressi & coerciti sunt, qui sanguinem tantillum emissum non aliter ac vinculum relaxatum sentiunt, ut motus & circulatio liberius restitui possit. Sed plura de hac materia ratiocinari jam non vacat. Cedo lubenter iudicio sublimiori & experientiæ annosiori, interim tamen in casu desperato remedium extemporaneum Nulli præfero. Præterea gratias ago maximas pro transmissis tractatulis medicis tam gratis quam utilibus, & uti jacturam meam chartaceam in omnibus & singulis Manuscriptis, sumptuosis coemtis libris laborioseq; collectis herbariis, nec non plurimis aliis ex regno minerali mutuatur, eò majorẽ, quò irreparabiliorem, habeo, ita & dona hæc litteraria tanti faciam, ut fiant sempiternum Amicorum monumentum. Habebis igitur ad vota pro omnigena prosperitate & ad officia promptissima me Tibi

Prænobilissimo atque honoratissimo Duo Doctoz

Camentii

ê musæo suburbano

d. 2. Oct. 1707.

devinctissimum

Joh. Christianum Haberkornium,

Med. Doct.

Epistola V.

*Vir Prænobilissime, Excellentissime & Experientissime,
Fautor & amice omni venerationis cultu
ναὶ πᾶσις προsequende.*

SEPTem annorum, & quod excurrit, *Vir Excellentissime*, jam-
jam præterlapsam videtur spatium, quo neque ullum litte-
rarum commercium, neque discursus, &, ut rectius loquar,
dissertatiunculas aliquales privatas inter bonos amicos &
Commensales, quemadmodum id antea die nocteque factum fuisse
in Academia Jenensi per tractus Æuropæos celeberrima, in quâ
studiorum Phil. & Medicorum incumbendorum gratia simul per
duorum annorum cursum in bonâ charitate, fidelitate minimè fu-
catâ & amicitia constantissima, id est, symphatia & harmonia ma-
ximè conveniente semper viximus, optimè callebis, ad ingenium
nostrum ulterius exercendum, si tempus vacat, acuendum & ex-
colendū instituendi prompta nobis usq; in hunc diem defuit occasio
partim, partim longinquitas & locus vehementer impediit obscu-
rus noster; ast si Deus Opt. Max. mihi vitam & sanitatem ulterius
largiturus est, viam & locum eò propiorem, quò longinquiorem
putâro Tibi & mihi fuisse prius & remotiorem, nobis ita promitti-
mas, ut intra 24. horarum forsan intervallum, Bono cum Deo, nos
invicem colloquium amicabile & utile habituros Tibi, *Amice fide-
lissime & integerrime*, persuasum habeas velim. De statu meo nar-
randi quicquam Tibi, *Vir Excellentissime*, lectu nimis longum & mo-
lestum futurum haud de nihilo existimo; saltim brevissimis verbis
apponere mihi licebit, patriam meam urbem adeoque me & meos
simul Jehova justissimus Morbonna, Letho, Bellonna ante breve
temporis intervallum puniisse pariterque Igne, post nubila vero
Phœbus splendere & Apollo ridere rursus incipit, ne dicam de ho-
minibus malis ipsis, invidia, odio publico & persecutione inter se
mutuo clandestina & fucata sic gaudentibus, ut verissimum il-
lud maneat: Homo Homini Diabolus, Lupus; adeoque non mi-
randum venit, hæcce suprâ dicta è iudicio Dei omnipotentissimi
justo evenisse infortunia. Cordicitus exopto & apprecor Tibi,
Vir Excellentissime, multo potius Tuisque carissimis Hygeam con-
stantem,

stantem, quietem amœnam, ingens Decus *Æsculapidarum & The-
spiadum* delitium, mea enim Camœna Pieridum mentem fatis mo-
vere non valet, verbo, in dextra Jovæ sortem & vitam esse Vestram
& Vos nullius infortunii, quamdiu viveretis, in votis meis perpe-
tuò habeo, expertos. Dubium mihi esse de Spiritu ☉l. philosophi-
ci virtute refrigerante, num ille Spiritus *per se* aut *per accidens, actu*
vel potentia refrigeret, Tibi, Vir Excellentissime, refero, quia mul-
ti, imò plurimi Medicorum *per accidens & potentia* Spiritum istum
Vitriol. refrigerare statuunt, quod a. persuadere nequeo, quia
ille acidus est, sapore austero & acido gaudet; jam constat
ex omnium Medicorum consensu & sententia, quæ experientiâ ra-
tioni connexa & confirmata est, Vitriolum & reliqua salia mine-
ralia omnia composita perfectèque & imperfectè mixta esse & ma-
gis passiva principia chimica, ex particulis puta Terrestribus ∇eis
& igneis, partes autem istas duas priores in prædominio in confes-
so est, existere, depressis igneis, i. e. volatilibus, ♀eis & balsa-
micis, ♀ enim colores facit & tingit, colorem autem simplicem &
quidem album esse, quotidie animadvertimus, id quod patet ex aci-
ditate grata Spiritus Vitriol. omnia enim acida & austera, ad ca-
lorem nostrum relata, frigida καὶ ἐξοχὴν *primario, per se & actu,*
& non secundario, per accidens & potentia sunt, quia obtundunt
Sulphur, sanguinis autem calor consistit in Sulphure. verb.
gratia. Labia ex usu acidorum albescunt & stupent, quia
vasa capillaria ab acido Aceti constringuntur, ut sanguinem rubi-
cundum amplius admittere nequeant, sed sanguis multo potius re-
cedere cogatur, idque circò sentitur quoque in Ventriculo appeti-
tus ad cibandum major ab assumpto Spiritu Vitrioli, siquidem illi
inest acrimonia & aciditas major, quæ nervos Ventriculi, orificio
sinistro implantatos & imprægnatos nimis vellicat, pungit, excitat,
& Ventriculo valde grata est; interim tamen non nego calorem in
Spiritu Vitrioli. Nam ut in vinis generosis & calidis, Hungarico
puta, Hispanico, Cretico, Rhenano *acidum* potentia & in recessu
invenitur & observatur; ita etiam *calidum* ex adversò *potentia &*
in recessu, uti infra paullò accuratiùs dicturus sum, in Spiritu Vi-
trioli sese exerit. Unde quoque fit, quod in febribus malignis & acu-
tis aliisque ardentibus calorem præternaturalem & sitim ab æstu

pulmonum & totius febrili proveniente maximè refrigerat, mitigat & extingvit *actu* coagulando sangvinem nimis fervidum & rarefactum, quippe partes ibidem magis salinæ, fixæ & acidæ in Vitriol. inveniuntur, quam volatil., quæ ex terrestreitate illius eliciuntur, ut raceam Spiritus ♀, ⊕, ⊖ is aliosque acidos simplices. Et si vel maxime concedere vellem, Spiritum Vitrioli pannum, vel linteum, vel alia quoque corrodere, carnes adurere & colorem quasi purpureum efficere, quemadmodum *avrosia* me multoties id docuit, & idcirco actu calidum esse; nihilo tamen minus exemplo sequenti & experientiâ contrarium probare non nequeo, si succus citri, qui ab omnibus frigidus statuitur, fumitur, & margaritæ & corallia induntur, ab isto hæc sensim sensimq; corroduuntur, ideò, quia Spiritus Vitriol. & succus citri, ut omittam alios acidos, spiculis salinis quadrangularibus, sexangularibus, septangularibus, octangularibus & sic porro gaudent, quæ vim incidendi, attenuandi, aperiendi, refrigerandi & corrodendi & calorem quasi purpureum, mediante tamen calore centrali latente & quasi sepulto inducunt. Nonnunquam accidere solet, quod Vitriolum frequentius adhibitum quoque spiritu aliquo violento alcalino in corpore febrili nimirum, latente, incenditur, & unâ vice cum ♀e, & ⊖ is & balsami, h. e. calidi innati & humidi radicalis, omnia in homine à putrefactione conservantis, essentiam consumit, tragediamque suam unico momento non sine magna Medicorum admiratione ægrorumque incommodo, absolvit, potius veneni, quam medicamenti Spiritus Vitrioli præcipue induit naturam, & mortem aliquando repentinam causatur; quod per mechanicam luculenter demonstrari & ante oculos poni potest, si puta bilem cujusdam animalis assumere, Spiritumque Vitrioli isti commiscere vis, ista mixtio bullulas innumeras & inde turbas & effervescentias ciet majores, & citiorem vaporum adscensum procurat, quia acidum & alcali inter se invicem summa cum vehementia certant, & certando seipsum consumunt, & sic per consequens Spiritus Vitriol. non *actu*, *per se & primario*, sed *potentia*, *per accidens & secundario* calidus est. Verumenimvero haud ignotum mihi duxero iudicium acutissimum & felicissimum! Tuam, Vir Excellentissime, quod in ista materia, ut in aliis quoque, in publicam prodeas lucem & sententiam Tuam ad

me,

me, sepositis aliis negotiis quàm gravissimis, haud gravatim citius exares, maximopere rogo, ad munia gratisima & beneplacita Tibi exhibenda, omnem semper moturus lapidem; Vale & amare continua

Vir Excellentissime,

Spremb. d.

9. August.

1707.

Tuum ad officia paratissimum

Joannem Crügerum?

A Monsieur, Monsieur Frederice Winckler, le Docteur en Médecine & Praticien tres renommé. Mon tres honore Fauteur & Ami affectionné, evitement. pour le pres. à Brieg!

Elenchus Medicorum aliorumque, quorum in his Tribus Casibus Medicis mentio facta est.

A.	<i>Ferdinandus</i>	<i>Lucanus</i>
<i>Agricola</i>	<i>Foesius</i>	M.
<i>Aretæus</i>	<i>Forestus</i>	<i>Massarius</i>
<i>Aristoteles</i>	<i>Fracastorius</i>	<i>Mercatus</i>
<i>Augustinus.</i>	G.	N.
B.	<i>Galenus</i>	<i>Neucranzius</i>
<i>Bertinus</i>	H.	O.
<i>Borellus</i>	<i>Haly</i>	<i>Ovidius</i>
<i>Brunnerus.</i>	<i>Helmontius</i>	P.
C.	<i>Highmorus</i>	<i>Paracelsus</i>
<i>Camerarius</i>	<i>Hildanus</i>	<i>Panarollus</i>
<i>Charleton</i>	<i>Hippocrates</i>	<i>Plato</i>
<i>Cicero</i>	<i>Hoffmannus</i>	<i>Platerus</i>
<i>Cous.</i>	<i>Horstius</i>	<i>Plinius</i>
E.	K.	<i>Poterius</i>
<i>Elichmannus</i>	<i>Kergerus</i>	<i>Portus</i>
F.	L.	Q.
<i>Fallopins</i>	<i>Lommius</i>	<i>Quercotanus</i>

	R.	Solenander.	W.
Rolfincius		2.	Wedelius
	S.	Tachenius	Wierus
Salmuth		Tilingius	Willisius
Seneca		Thonerus	Winckler.
Sennertus		Tulpus	Z.
Swalwe		Tertullianus.	Zacutus
Schneiderus		V.	Zwingerus.
Schenckius		Virgilius	

Errata Typographica, passim in hisce Casibus Medicis Tribus occurrentia, ut ipse Lector Benevolus illa haut gravatim corrigere velit, ab Autore absente peramice & officiosè rogatur.

